

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و تربیۀ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم
رهنمای تدریس دروس اجتماعی
صنف پنجم

سال چاپ: ۱۳۹۵ هـ. ش

رهنمای تدریس دروس اجتماعی
صنف پنجم

unicef
د هر ماشوم لپاره
برای هر طفل

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و
تربیهٔ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم

رهنمای دروس اجتماعی

صنف پنجم

سال چاپ: ۱۳۹۵ هـ . ش.

مؤلفان:

- سرمؤلف نجیب الله « امین افغان»
- معاون سر مؤلف محمد رفیق «مومند»
- معاون سر مؤلف سامعه « واعظ»
- پوهنیار محمد فاروق «عمرخیل»
- معاون سر مؤلف محمد انور «مشفق»

ایدیت علمی و مسلکی:

- معاون سر مؤلف قدیم شیرزی «بابکرخیل» امر بخش اجتماعیات.
- سرمؤلف میر عبیدالله

کمیتهٔ دینی، سیاسی و فرهنگی:

- حبیب الله «راحل» مشاور وزارت معارف در ریاست انکشاف نصاب تعلیمی.

کمیتهٔ نظارت:

- دکتور اسد الله محقق معین نصاب تعلیمی و تربیهٔ معلم
- دکتور شیر علی ظریفی مسؤول پروژهٔ انکشاف نصاب تعلیمی
- سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

طرح و دیزاین:

- رحمت الله «غفاری»
- الماس « ظفری »

بسم الله الرحمن الرحيم

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی

کور د سولې کور د تورې — هر بچی یې قهرمان دی

دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو

د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو

ورسره عرب، ګوجر دي — پامیریان، نورستانیان

براهوي دي، قزلباش دي — هم ایماق، هم پشه یان

دا هیواد به تل ځلیږي — لکه لمر پر شنه آسمان

په سینه کې د آسیا به — لکه زړه وي جاویدان

نوم د حق مودی رهبر — وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحیم

پیام وزیر معارف

سپاس بیکران آفریدگاری را که انسان را در احسن تقویم آفرید و او را قدرت بیان بخشید و به زیور علم و اندیشه آراست و درود بی پایان بر پیامبر مکرم اسلام حضرت محمد مصطفی- صلی الله علیه وسلم- که معلم بزرگ انسانیت است و پیام‌آور رحمت و هدایت و روشنایی.

تعلیم و تربیت نقطهٔ آغاز هر تحول و سنگ بنای توسعه در هر جامعه است. هدف اصلی تعلیم و تربیت به فعلیت رساندن نیروهای بالقوهٔ انسان و شگوفا ساختن استعدادهای درونی وی است.

کتاب درسی یکی از ارکان مهم در فرایند تعلیم و تربیت محسوب می‌شود که همگام با تحولات و پیشرفت‌های علمی نوین و مطابق با نیازمندیهای جامعه تهیه و تألیف می‌گردد و باید دارای ظرفیت و ظرافتی باشد که بتواند آموزه‌های دینی و اخلاقی را توأم با فرآورده‌های علوم جدید با میتودهای نوین به شاگردان منتقل کند.

کتابی که اکنون در اختیار شما قرار دارد، بر اساس همین ویژه‌گی‌ها تهیه و تألیف شده است. سعی وزارت معارف همواره براین بوده که نصاب تعلیمی و کتب درسی معارف کشور، متکی بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و حفظ هویت ملی، مطابق با معیارهای علمی و روش‌های تربیتی نوین بوده، استعدادهای دانش آموزان را در همه زمینه‌های اخلاقی و علمی شگوفا گرداند و قدرت تفکر، ابتکار و حس جستجوگری را در آنها تقویت بخشد. ترویج فرهنگ گفتگو و رواداری، تقویت حس وطن دوستی، مهربانی، گذشت و همبستگی از خواست‌های دیگر وزارت معارف است که باید در کتب درسی متبلور باشد.

کتاب‌های درسی بدون داشتن معلم خوب و مسلکی نمی‌تواند اهداف مورد نظر را بر آورده سازد. معلم یکی از ارکان مهم تعلیم و تربیت و مجری برنامه‌های آموزشی و تربیتی است. از معلمان و آموزگاران خوب، متعهد و دلسوز کشورم که ستیزه با سیاهی و نادانی را پیشهٔ خود ساخته اند، صمیمانه آرزومندم که با تطبیق دقیق و مخلصانهٔ نصاب تعلیمی، کودکان و جوانان میهن را بسوی فتح قله‌های رفیع دانش، اخلاق و معنویت رهنمون گردند.

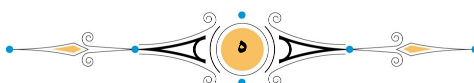
کامیابی نظام آموزشی کشور بدون همکاری جدی مردم غیر ممکن است. ازین رو از همه اقشار و افراد ملت شریف افغانستان، بخصوص از خانواده‌ها و اولیای محترم شاگردان خواهشمندم که از هیچگونه همکاری در جهت تحقق اهداف معارف دریغ نورزند. همچنان از همه نویسندگان، دانشمندان، متخصصان تعلیم و تربیت و اولیای محترم شاگردان تقاضا می‌شود که با ارایهٔ نظریات و پیشنهادهای سالم و نقدهای سازندهٔ خود وزارت معارف را در بهبود هر چه بیشتر کتابهای درسی همکاری نمایند.

لازم می‌دانم از تمام مؤلفان دانشمند و کارمندان اداری و فنی وزارت معارف که در تهیه، تألیف، طبع و توزیع این کتاب زحمت کشیده اند و از همه نهادهای ملی و بین المللی که در زمینهٔ چاپ و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند، قدردانی و تشکر نمایم.

در اخیر از خداوند منان استدعا دارم که به لطف بی پایان خود، ما را در تحقق آرمانهای مقدس معارف یاری رساند. إنه سمیع قریب مجیب.

دکتور اسدالله حنیف بلخی

وزیر معارف

فهرست

عنوان......... صفحه

درس (اول)......... ۱
درس (دوم)......... ۳
درس(سوم)......... ۵
درس(چهارم)......... ۷
درس(پنجم)......... ۹
درس(ششم)......... ۱۱
درس(هفتم)......... ۱۳
درس(هشتم)......... ۱۵
درس(نهم)......... ۱۷
درس(دهم)......... ۱۹
درس(یازدهم)......... ۲۱
درس(دوازدهم)......... ۲۳
درس(سیزدهم)......... ۲۵
درس(چهاردهم)......... ۲۷
درس(پانزدهم)......... ۲۹
درس(شانزدهم)......... ۳۱
درس(هفدهم)......... ۳۳
درس(هجدهم)......... ۳۵
درس(نزدهم)......... ۳۷
درس(بیستم)......... ۳۹
درس(بیست ویکم)......... ۴۱
درس(بیست ودوم)......... ۴۳
درس(بیست وسوم)......... ۴۵
درس(بیست وچهارم)......... ۴۷
درس(بیست وپنجم)......... ۴۹
درس(بیست وششم)......... ۵۱
درس(بیست وهفتم)......... ۵۳
درس(بیست وهشتم)......... ۵۵
درس(بیست ونهم)......... ۵۷

درس(سی ام) ۵۹
درس(سی ویکم) ۶۱
درس(سی دوم) ۶۳
درس(سی وسوم) ۶۵
درس(سی وچهارم) ۶۷
درس(سی وپنجم) ۶۹
درس(سی وششم) ۷۱
درس(سی وهفتم) ۷۳
درس(سی وهشتم) ۷۵
درس(سی ونهم) ۷۷
درس(چهلم) ۷۹
درس(چهل ویکم) ۸۱
درس(چهل ودوم) ۸۳
درس(چهل وسوم) ۸۵
درس(چهل وچهارم) ۸۷
درس(چهل وپنجم) ۸۹
درس(چهل وششم) ۹۱
درس(چهل هفتم) ۹۳
درس(چهل هشتم) ۹۵
درس(چهل نهم) ۹۷
درس(پنجاهم) ۹۹
درس(پنجاه ویکم) ۱۰۱

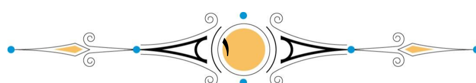

درس (اول)

وقت تدریس (یک ساعت درسی)

عنا وین مطالب	**شرح مطالب**	
عنوان درس	**جامعه چیست؟**	
هدف کلی	**شاگردان راجع به جامعه معلومات حاصل نمایند.**	
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با جامعه آشنا شوند. • مفهوم جامعه را بیان کرده بتوانند. • با جامعه علاقه مندی پیدا نمایند.	
روش تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر وغیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری،	
فعالیت های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت های مقدماتی** سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف و گرفتن حاضری.	زمان ۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه - به نظر شما جامعه چیست؟	

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	**وقت**
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد؛ تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت کنند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- شاگردان به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	۳۵دقیقه

- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می‌دهد؛ تا راجع به انواع جامعه بحث نمایند. - جهت ارزیابی از متن کتاب سؤالها می‌کند. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب می‌دهند.	

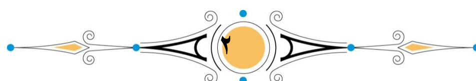
جواب به سؤال‌های متن درس

۱-جامعه از جمع شدن انسان ها وعمل های متقابل آنان به وجود آمده است.
۲-هدف مشترک این گروه آموختن علم ودانش و... است.
۳-از طریق زراعت ومالداری.

معلومات اضافی

جامعه چیست؟

یک جامعه ، جمعیتی سازمان یافته از اشخاصی است، که با هم در سرزمینی مشترک سکونت دارند، با همکاری در گروهها نیازهای اجتماعی، ابتدایی و اصلی شان را تأمین می‌کنند و با مشارکت در فرهنگ مشترک به عنوان یک واحد اجتماعی متمایز شناخته می‌شود.

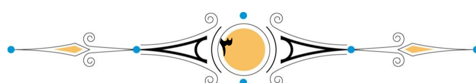

درس (دوم)

وقت تدریس (یک ساعت درسی)

عنا وین مطالب	**شرح مطالب**	
عنوان درس	**انسان و جامعه**	
هدف کلی	**شاگردان با روابط انسان و جامعه آشنا شوند**	
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • ماهیت روابط انسان وجامعه را بفهمند • رابطه جامعه وانسان را بیان کرده بتوا نند • با روابط افراد جامعه علاقه مند شوند.	
روش تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، چند تصویر از خانواده.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، عملی و غیره.	
فعالیت های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت های مقدماتی** سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، دیدن، کارخانه‌گی، طرح سؤال از درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.	زمان ۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه - به نظر شما انسان و جامعه با هم چه ارتباط دارند ؟	

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	**وقت**
- معلم محترم عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات و اصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- شاگردان به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنی کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	۳۵دقیقه

- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛تا راجع به رابطه انسان و جامعه بحث کند. - جهت ارزیابی از متن کتاب سؤالها می‌کند. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب می‌دهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

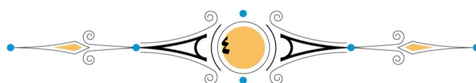
جواب به سؤال‌های‌ها متن درس

۱- هیچ کس به تنهایی نمی‌تواند، همه ضروریات خود را برآورده سازد چرا که به همکاری همدیگر احتیاج دارند.
۲- جامعه می‌تواند شما را از لحاظ نیاز های جسمی، عاطفی، مالی کمک وحمایت کند.
۳-دست به دست هم داده، به خاطر ساختن یک جا معه بهتر کوشش کنیم.

معلومات اضافی

انسان وجامعه

هر کدام از ما، در هر گوشهٔ از جامعهٔ انسانی که زنده‌گی می‌کنیم، جزء گروه خاصی از جامعه هستیم. افکار و اندیشه ها، رفتارها و گفتارها و حتی نوع پوشیدن لباس ، آداب خاص ورفتارهای ما، ما را در شمار گروه خاصی از جامعه قرار می‌دهد. ارتباط ما با افراد دیگر و دوستی ها و همراهی های ما با دیگران، می‌تواند بیانگر اندیشه ها و اهداف ما باشد. اینکه ما با چه کسانی همراه هستیم و چه کسانی را به دوستی خود انتخاب می کنیم، به آن معنااست که ما با آنها هم نظر هستیم، یک هدف را برگزیده ایم. در اندیشه، مخالف آنها نیستیم و در راهی متفاوت از آنها قدم نگذاشته ایم. پس به جا است اگر به دوستی ها و دشمنی ها، رابطه ها و همراهی های ما دقیق تر نگاه کنیم و به اصولی بیندیشیم که ما را به سوی روابطی سالم و دوستی هایی مفید، با آینده ای روشن هدایت کند.

درس(سوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عنا وین مطالب	**شرح مطالب**
عنوان درس	**روابط اجتماعی**
هدف کلي	**شاگردان با روا بط اجتماعی آشنا شوند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم روابط اجتماعی را بدانند • روابط اجتماعی راتشریح کرده بتوانند • با روابط اجتماعی دلچسپی پیدا کنند
روش تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، چند تصویر از خانواده.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، عملی و غیره.

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	**وقت**
معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵دقیقه
- به نظر شما آیا انسان می‌تواند بدون روابط با دیگران ، در جامعه زنده گی نماید.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌کنند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌کند.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به راجع به اهمیت روابط اجتماعی بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

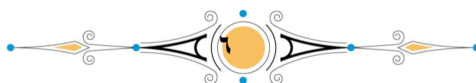
جواب به سؤال‌های‌ها متن درس

۱- به هراندازهٔ که ارتباط ما با دیگران بیشتر باشد به همان اندازه نیازهای خود و جامعه خود را خوبتر برآورده کرده می توانیم.
۲- هیچ کس به تنهایی نمی‌تواند همه احتیاتات خود را برآورده سازد چرا که به همکاری همدیگر احتیاج دارند
۳- زبان مهمترین وسیلهٔ ارتباطی در جامعهٔ بشری است. انسان به وسیلهٔ زبان میتواند مشکل ترین مفهوم ها و احساسات را به دیگران انتقال دهد.

معلومات اضافی

روابط اجتماعی چیست؟

روابط اجتماعی در دنیای پیشرفته از عناصر مهم برای دوام زنده‌گی است و آنرا می‌توانیم چنین تعریف کنیم.روابط اجتماعی ارتباط بین دو نفر و یا چند گروه را بیان می‌کند به عباره دیگر روابط اجتماعی ارتباط و وابسته‌گی متقابل انسان ها با همدیگراست این روابط می‌تواند به صورت دوستی باشد ویا دشمنی. برقرارکردن روابط از نیاز های اجتماعی هر انسان است. حتی می‌توان گفت که ظهور رفتاراجتماعی به همان ماه های اولیه زندگی نوزاد برمی‌گردد زمانی که کودک لبخند اجتماعی اش را ظاهر می‌سازد و به این طریق رابطه خود را، با افراد خانواده برقرارمی‌کند و این حرکات نوزاد با محیط روز به روز بیشترمی‌شود در آغاز افراد که برای نوزاد به عنوان اجتماع شناخته می شوند محدود بوده که شامل پدر و مادر کودک می‌شود . درشرایط امروزی دیده شده است، که نوجوانان وجوانان دختر و پسر بیشتر از روابط اجتماعی سالم حرف می زنند که این روابط باعث رشد و ترقی آنان می‌گردد؛ اما اگر این روابط از نوع فکری و عقیدتی نوجوانان و جوانان که رشد نیافته باشد، جنبه های منفی آن بیشتر، به نظر می‌رسد. هرانسان با وجود آن که از هرنوع امکانات مادی و معنوی برخوردار باشد همیشه تلاش کند تا با یک برخورد نیک و صمیمی روابط اجتماع سالم را در جامعه بیشتر از هر وقت دیگر گسترده تر سازد زیرا بدون روابط نمی توان هیچ کاری را انجام داد.

درس(چهارم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**نیاز جامعه به صلح**
هدف کلی	**شاگردان با صلح آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم صلح ونیاز جامعه به صلح را بدا نند • راجع به نیاز جامعه به صلح توضیحات داده بتوانند • برای تأمین صلح درجامعه بکوشند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - چه فکر می کنید؟ چرا به صلح ضرورت داریم. - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد؛ تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به فواید صلح بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- جنگ و نا آرامی ضرر ها و خسارات زیاد مالی و جانی به کشور و مردم ما وارد ساخته است، از اینرو مردم کشور ما به صلح نیاز دارد.

۲-با برقراری صلح و امن در جامعه زمینه برای تحصیلات، تعلیم و تربیت اطفال و جوانان مساعد می گردد.

۳- درفضای صلح و امنیت است که جامعه به سوی پیشرفت و علم می رود.

معلومات اضافی

صلح نیاز اجتماعی

صلح یک ضرورت مهم اجتماعی است. با عملی نمودن موضوعات زیر، صلح دریک جامعه به میان آمده می‌تواند:

۱- احترام به حقوق انسان.

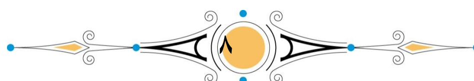
۲- از بین بردن هر نوع خشونت و تبعیض.

۳- احترام به رنگ، نژاد و ملیت ها.

۴- به رسمیت شناختن حق حاکمیت و رای ملی و غیره...

در ضمن به ملت ها رفتاری توصیه می‌شود که برپایه تفاهم، درک متقابل، مدارا و گفتگو باشد. وطبیعت برای این که این ارزش‌ها بتواند به رفتارهای عملی در جامعه و زنده‌گی روزمره، خانه، مکتب و گروه‌های اجتماعی تبدیل شود، باید در مکتب آموزش داده شود. چون این نسل جوان است که باید در آینده برای تضادهای طبیعت و جامعه و بحران‌های اجتماعی راه‌حل‌های سازنده پیدا کند. از طرفی حق هر دانش آموز است که در یک محیط صلح‌طلبانه و دور از خشونت در مکتب و دور از زورگویی و ناامنی، رشد کند و بتواند مهارت‌های روحی را فراگیرد تا شرایط تحصیلی و زنده‌گی اش را بهبود بخشد. علاوه بر آن، دوران مکتب بهترین زمان در طول زنده‌گی برای تعالی شخصیتی، تعالی تربیتی، آماده‌گی برای حضور در زنده‌گی جمعی و مسؤولیت پذیری است و یادگیری در دوران مکتب، از همه دوران‌ها پایدارتر است.

صلح نیاز مبرم همه جامعه است. زنده‌گی بدون صلح در هرجای دشوار و مشکل است درپرتو صلح است که انسانها به مدارج ترقی و تعالی می‌رسند مردم افغانستان در طول اضافه از ۳۰ سال تقریباً همه امکانات بهترزیستی خود را از دست دادند و نیاز به صلح دارند، تا در پرتو صلح به اعمار باز سازی سرک ها، پل‌ها، مکاتب، مدارس، مساجد، کارخانه‌ها شفاخانه ها، استخراج ذخایر معدنی و رفع بیکاری، بپردازند.

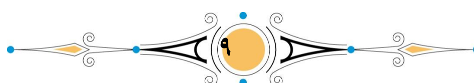

درس(پنجم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	حقوق انسان
هدف کلي	**شاگردان با حقوق انسان آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم حقوق انسان را بدانند. • حقوق خود و دیگران را بیان کرده بتوانند. • به حقوق دیگران احترام قایل شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر و غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید : - به نظر شما انسان دارای کدام حقوق است؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می کند. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به حقوق همدیگر بحث نمایند.	- شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - شاگردان به عنوان درس جدید توجه می نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- حق زنده‌گی و حیات داد خداوندی است. بـاید همـه انسانها در حفاظت و حمایت حق زنده‌گی برای خود و برای دیگران، تلاش کنند

۲- هر کس حق دارد بیاموزد و در مکاتب و پوهنتو نها به تحصیلات خود ادامه دهد.

۳–حق حیات،حق تعلیم، حق مالکیت،حق گشت وگذار، آزادی انتخاب شغل، حق داشتن محیط سالم، مساوات، حق آزادی و آزادی بیان.

معلومات اضافی

مصادیقی از حقوق انسان

حقوق انسانی، قدرت و امتیازاتی است که خداوند(ج) برای انسان به عنوان اشرف و اکرم آفریده هایش وضع و قرار داده است و هیچ کس نمی‌تواند آن را از انسان سلب کند

-**آزادی:** از نظر اسلام، هر انسانی آزاد به دنیا آمده است. پس برده دیگری نیست؛ ،

-**اتمام حجت:** از حقوق انسان نسبت به خدا این است که خداوند حق را به او نشان دهد و چاه و راه را بنمایاند. چنین حقی از خود خداوند نشات گرفته است. از این روست که خداوند با ارسال پیامبران و کتب آسمانی اتمام حجت کرده و کسی را بدون اتمام حجت مجازات نمی‌کند.

–حق ازدواج: انتخاب همسر و ازدواج، از حقوق انسانهاست

-**استفاده از طبیعت:** استفاده از طبیعت، حقّ همه انسانهاست و کسی نمی‌تواند این حق را، از کسی سلب کند.

-**حق پناهندگی:** حق پناهندگی به عنوان راهی برای نجات از شکنجه و فشار برای همگان ثابت است.

-**حق تجارت:** از حقوق مسلم انسان حق تجارت است. پس کسی نمی توا ند، این حق را از کسی سلب کند.

-**حق تصمیم گیری:** انسانها، دارای حق رأی و انتخاب، در تعیین سرنوشت خویش است.

-**حق حیات:** همه انسانها، دارای حق حیات هستند

-**حق اخوت:** یکی از حقوقی که در اسلام وضع شده حق اخوت و برادری است که بسیار با ارزش است

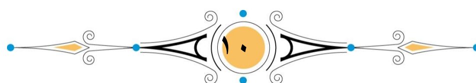
-**حق حرم:** حرم الهی اختصاصی به ساکنان مکه ندارد و همه مسلمانان از این حق برخوردارند.

-**حق تغذیه:** همه انسان ها از حق تغذیهٔ سالم برخوردارند و این از حقوق طبیعی و فطری بشر است.

-**حق حضانت:** پدر و مادر، دارای حق حضانت کودک خویش هستند

-**حقوق آوارگان:** آواره شده گان ناحق به وسیله دشمنان، مجاز به اقدام نظامی به نفع خود هستند.

-**دیگر حقوق انسانی:** در آیات قرآنی از حق دادرسی و دسترسی عادلانه به قضا، حق دفاع از خود در برابر ظا لم، حق عبادت ،حق قصاص،، حق مالکیت، حق وطن و مسکن مورد اطمینان و ده ها حق دیگر سخن به میان آمده است که نمی توان در یک نوشتار کوتاه همه را بیان کرد.

درس(ششم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	خدمات اجتماعی	
هدف کلی	شاگردان با خدمات اجتماعی آشنا شوند	
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم خدمات اجتماعی را بدانند. • خدمات اجتماعی را تشریح کرده بتوانند. • با خدمات اجتماعی دلچسپی پیدا کنند.	
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب	
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر و چند تصویر خانه.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما، چرا جامعه به خدمات اجتماعی نیاز دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به خدمات اجتماعی بحث کنند.	- شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
جواب به سؤال‌های متن درس ۱- در زمان های گذشته بیشتر نیاز های انسان در خانواده و قریه رفع می‌شد. ۲- ولی به تدریج و با تغییر شیوۀ زنده‌گی رفع همۀ نیازها از توانایی خانواده خارج گردید، و وظیفه برآورده کردن این نیاز ها به ادارات خاصی که کار شان عرضۀ خدمات اجتماعی به مردم است واگذار شد. ۳-تعلیم وتربیه، صحت عامه، ترانسپورت و غیره.		

معلومات اضافی

لازم است؛ تا مفهوم «خدمات اجتماعی» را به اختصار روشن کرد، تا بدین طریق بتوانیم به سهولت منظور از فوق را دریا بیم.

چنانچه می دانیم اصطلاح «خدمات اجتماعی» از ترکیب دو کلمه «خدمات» جمع «خدمت» و «اجتماعی» تشکیل شده است.

در لغت نامه ها معانی مختلفی برای «خدمت» بیان شده است از آن جمله: کار کردن برای کسی، هدیه، تعظیم، عریضه، و نخستین معنا آن یعنی «انجام کاری برای کسی» که با اندیشۀ ما در این راستا تطابق دارد.

اصول مختلف قانون اساسی توجه به تربیه و پرورش اجتماعی را به صراحت مدنظر قرار داده است که در این راستا، تکلیف اصلی به عهده دولت است که با بهره گیری از منابع عظیم مالی و امکانات پیش بینی شده در اصول وقوانین نسبت به ارائه خدمات اجتماعی برای همۀ مردم به خصوص «گروه های خاص اجتماعی» تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

آخر سخن این که مفهوم «خدمات اجتماعی در اسلام» مفهوم روشن و همه جانبه ای است که در رابطه با گروه های ویژه اجتماعی نظیر ایتام، سالمندان، ارحام، مستمندان، مساکین، مظلومان، در راه مانده‌گان، قرضداران ورشکسته‌گان، آواره گان و.... اهمیت خاص پیدا می کند.

درس(هفتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
عنوان درس	**تعلیم وتربیه**
هدف کلی	**شاگردان با تعلیم و تربییه آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم تعلیم وتربیه را بدانند. • فواید تعلیم وتربیه را تشریح کرده بتوانند. • با تعلیم وتربیه علاقمند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر و غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما تعلیم وتربیه چه فایده دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد؛ تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به تعلیم وتربیه بحث کنند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. -شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- نهاد های؛ مانند: کودکستان ها،مکاتب،پوهنتون ها ودیگرمراکز آموزشی ایجاد شده است.

۲- مکاتب،مدارس،دارالمعلمین ها ... مربوط وزارت معارف وپوهنتون هامربوط وزارت تحصیلات عالی می باشد.

معلومات اضافی

مقایسه آموزش باپرورش

۱- پرورش یک جریان وسیع ومستمراست که در مدت زمانی نسبتا طولانی انجام می گیرد ، در صورتی که آموزش به فعالیتهای مشخص و محد ود معلم اطلاق می‌شود .

۲-هدف عمده مکتب ها، تربیت افراد است وتعلیم وسیله پرورش است. پس هر زمان که یک جریان تربیتی به راه می افتد ،این جریان به کمک تعلیم صورت می پذیرد، زیرا بدون تعلیم وتربیه میسر نمی‌گردد .

۳-چون تربیت جریانی وسیع و مستمر است ،دارای هدفهای کلی و غایی و نسبتاً دیررس است، اما تعلیم یک فعالیت مشخص و دقیق است، و لذا هدف های آن دقیق تر و مشخص تر و زودرس تر است. باتوجه به همین مطلب ،صاحب نظران برای هدف های تربیتی اصطلاح مقاصد تربیتی را به کار می‌برند. و اصطلاح هدف های تعلیمی را به تعلیم اختصاص می‌دهند.

۴-تعلیم معمولاً به وسیلهٔ معلم و در جای معینی مثل صنف درسی انجام می گیرد .

اما در تربیت، تمام عوامل مکتب (از معلم گرفته تامدیر) و عوامل خارج از مکتب (مانند پدر ومادر، مسجد ورسانه های گروهی واینتر نت و...) موثرند .

درس(هشتم)　　　　　　　　　　**زمان تدریس (یک ساعت درسی)**

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	صحت عامه
هدف کلی	شاگردان با صحت عامه آشنا شوند
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • راجع به صحت عامه معلومات حاصل نمایند. • خدمات صحت عامه را بیان کرده بتوانند. • متوجه حفظ صحت وسلامت خود ومحیط زیست خود باشند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر و غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به نظر شما، چه چیزها سبب مریضی می‌شود؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند	
- متن درس را به صدای بلند می‌خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد؛ تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به وظایف صحت عامه بحث کنند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
جواب به سؤال‌های متن درس ۱- برای جلوگیری و وقایه امـراض، وزارت صحت عامه واکسین‌هایی از؛ قبیل: پولیو، چیچک، سرخکان، تیتانوس و... را به اطفال تزریق میکند. ۲- تا اطفال در مقابل امراض وقایه شوند. ۳- باید همهٔ ما لباس، خانه، کوچه، مکتب، و محیط زیست خویش را پاک نگهداریم و کثافات را در جـــای معـــین جمع کنیم تا به امراض مختلف مبتلا نشویم.		

معلومات اضافی

صحت: نهاد گسترش صحت و سلامتی افغانستان، وزرارت صحت عامه می‌باشد. این وزارت سالانه مصارف زیاد را غرض تعلیم و تربیه، جلوگیری از امراض و معا لجه باشندگان کشور بمصرف می رساند.
تاریخچه وزارت صحت عامه افغانستان در زمان اعلیحضرت محمد نادرشاه مدیریت مستقل طبیه دوباره احیا گردید در سال ۱۳۱۳ "مدیریت مستقل طبیه" به "ریاست مستقل صحیه" تغیر نام داد و در سال ۱۳۲۴هـش. خورشیدی این ریاست به "وزارت صحیه" ارتقا یافت و توانست که در بخش صحت اقدامات مؤثری را در کابل و ولایات انجام دهد.

به علت گسترش موسسات پزشکی وزارت صحیه در هر ولایت یک مرکز منظم را به نام "ریاست صحت عامه" تأسیس شده تا به صورت منظم بر فعالیتهای پزشکی نظارت کند.

امروزکلنیک ها وشفا خانه های زیادی رسمی وخصوصی درمرکز وولایات کشور تاسیس گردیده است؛ اما با آن هم در نقاط دور افتادهٔ ولایات کشورکمبود خدمات صحی وجود دارد.

درس(نهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
عنوان درس	آبرسانی
هدف کلی	**شاگردان با چگونه گی آب آشامیدنی آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مشخصات آب آشامیدنی صحی را بدانند. • تهیه کردن آب آشامیدنی صحی را بیان کرده بتوانند. • ازآب آشامیدنی صحی استفا ده نمایند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممًد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به نظرشما، آب چرا تصفیه میشود؟	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به ضرورت آب آشامیدنی بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- آبرسانی شبکه یا دستگاهی است که آب چشمه ها، دریا ها و زیرزمین را توسط ماشین های مخصوص درمحلی ذخیره کرده بعداز تصفیه و صحی نمودن، آنرا توسط پیپ ونل ها به مردم منطقه توزیع می‌نماید.
۲- سبب افزایش مرگ و میر کودکان و مبتلا شدن باشنده گان آن محل به امراض گوناگون می‌شود.
۳-آب زیر زمین را کثیف وآلوده می‌سازد.

معلومات اضافی

آلوده گی آب چیست؟

آلودگی آب عبارت از تغییر نامطلوب در خواص فیزیکی،کیمیاوی وبیولوژیکی آب می باشد.
آب یکی از مهمترین و بنیادی‌ترین عامل حیات موجودات زنده است از اینرو جلوگیری از آلوده گی آب نیز به همان نسبت مهم و مورد توجه می‌باشد. عوامل آلوده کننده آب انواع گوناگون دارد که باعث میشود هم منابع آبهای زیرزمینی و هم آبهای سطحی را آلوده کنند.
عوامل آلوده کننده آبهای زیرزمینی :
۱- موادکا نی(معدنی) موجود در معادن سطحی که در اثر تغییر و تبدیل به عامل آلوده کننده مبدل می‌شود.
۲-جمع شدن فاضلاب های شهری که آب های زیر زمین را آلوده می‌سازد.
۳-ضایعات رادیواکیتویتی یکی از عوامل آلوده کنندهٔ مهم منابع آب زیرزمینی است ،علاوه بر دفن ضایعات رادیواکتیویتی در زیر زمین، همه انفجار های هسته‌ای زیر زمینی نیز موجب آلوده شدن آبهای زیر زمینی می‌شود.

عوامل آلوده کننده آبهای سطحی

آلوده کننده‌های صنعتی یا بسیاری از ضایعات صنعتی به موجودات زنده در آب اضرار جدی می‌رسانند. این ضایعات برای خنثی شدن مقدار زیادی از اکسیجن محلول در آب را به مصرف رسانیده و موجب کاهش اکسیجن مورد نیاز برای موجودات آبی می‌شود و آنها را تهدید به مرگ می‌کنند.
فاضلاب خانه‌گی: کلیه موادمایع پاک کننده‌ها(آب های ظرف شویی، لباس شویی، موتر شویی، فرش شویی ...) که وارد آبهای سطحی می‌شوند ترکیباتی را در آبها وارد می‌کنند که اگر خنثی نشوند به صورت مواد زهری ضرری بسیار برای موجودات که در آب زندگی می‌کنند ببار می‌آورند.
رادیو اکتیوتی Radioactivit رادیو اکتیویتی یاد می‌کنند، عملیه خروج ضررات نا مرطی را از نهفته و نیردتوب های رادلو اکیتف را به نام رادیو اکتیویتی یاد می‌کنند، رادیو اکتیفRadioactive ایزوتوب های عناصری که بدون موجیب خود به خود ذرات تا مدتی را از هسته دخود آزاد می‌سازد، به نام رادیواکیف یاد می شود.

درس(دهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	برق
هدف کلی	**شاگردان با برق آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • فواید برق را بدانند. • راجع به فواید وخطرات برق توضیحات داده بتوانند. • از برق استفاده به جا کرده، از خطرات آن خودرا حفظ می‌نماید.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به نظر شما، برق چه فایده ها دارد؟	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تاراجع به جلوگیری از خطرات برق بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- درتولید روشنی، در وسایل خانه، درصنعت، تجارت واقتصاد و غیره از آن استفاده میشود.

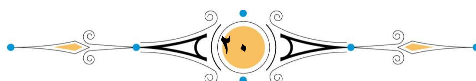
۲- جریان برق.

۳- به وسیله سیم وکیبل به جا های دیگر انتقال می‌شود.

معلومات اضافی

اهمیت برق

جادو یا معجزهٔ درکشورهای پیشرفته اتفاق نیفتاده که یک باره این همه انکشاف وتکنولوژی به دست آورده باشند. این نتیجهٔ تلاش وگوشش است. از پیدایش انسان، تا امروز ابزارساخت بشرکه نام آنرا تکنولوژی گذاشته اند در پیشاپیش پیشرفت های مادی و معنوی اقتصادی و حتی در هوشیاری و عقلانی کردن بشر امروز نقش بارز و مفیدی داشته است.

درس(یازدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	مخابرات
هدف کلی	شاگردان با مخابرات آشنا شوند
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با خدمت های مخابرات آشنا شوند. • خدمت های مخابرات را تشریح کرده بتوانند. • از خدمت های مخابرات استفاده معقول کنند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما، چطور می توانیم با دوستان خود در داخل و خارج تماس برقرار کنیم. - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد؛ تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به وسایل مخابراتی در کشور بحث نمایند.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- مانند: تیلفون ، تلگراف، فکس ، موبایل

۲- کمپیوتر ماشین مدرنی است که می تواند ضروریات بی شمار بشر را رفع نماید و می‌تواند هرنوع معلومات را در حافظهٔ خود نگهدارد تا در وقت ضرورت از آن استفاده گردد.

۳- ماشین فکس در انتقال اسناد مهم و ضروری سهولت های زیادی را به وجود آورده است.

معلومات اضافی

مخابرات چیست؟ مجموعهٔ فعالیت ها و عملیاتی که به کار ارسال پیام ها و خبرها، یا گرفتن آنها از طریق دستگاه های تیلفون، تلگراف، فکس و مانند: آنها مرتبط می‌شود.

ضرورت ارتباط باهم دیگر به امروز محدود نمی‌گردد. بشر همواره در طول تاریخ به داشتن ارتباط با دیگران نیازمند بوده و از راه های گوناگون این احتیاج را برطرف کرده است. انسان به وسیلهٔ زبان می‌تواند هر قسم اسان و پیچیده ترین مفاهیم و احساسات را به دیگران منتقل کند. اگر بشر نمی‌توانست منظور خود را به دیگران بفهماند دانش بشری پیشرفت نمی کرد.

امروز بشر از امکانات و وسایل متنوع برای انتقال اطلاعات استفاده می‌کند. امکانات و وسایل جدید ارتباطی به ما کمک می رسانند تا کار های خود را سریع تر و بهتر انجام دهیم، امروز بشر بدون استفاده از رادیو، تلویزیون، انترنت، تیلفون همرا، تلگراف، ماهواره، ایمل با مشکلات زیادی مواجه می شوند.

در کشور ما وزارتی به نام وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی که قبلاً به نام مخابرات یاد می شد موجود است که با اهداف ذیل فعالیت دارد:

- دسترسی بیشتر مردم به خدمات مخابراتی درسطح کشور.
- دسترسی بدون تبعیض آپریتران[۱] به عرضه کننده گان خدمات مخابراتی به مارکیت.
- تقویهٔ مارکیت مخابراتی غرض ارتقای کمیت و کیفیت خدمات آن در سطح کشور. [۲]

درس(دوازدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	خدمات پست
هدف کلی	شاگردان با پست آشنا شوند
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • فواید پست را بدانند. • خدمات پست را بیان کرده بتوانند. • با خدمات و فواید پست دلچسپی نشان دهند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - چه فکر می‌کنید، چگونه می توانیم از یکجا به جای دیگر نامه بفرستیم؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت خدمات پست بحث کنند.	-شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کننند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- از طریق پست می توانیم نامه، کارت تبریکی، کتاب، روزنامه و سایر اشیا را برای افراد دیگر در داخل و خارج کشور ارسال کنیم.
۲- برای اینکه نامهٔ ما به موقع به دست گیرندهٔ آن برسد؛ باید بالای آن تکت پستی نصب کنیم آدرس فرستنده و گیرنده را در پشت پاکت بنویسیم و به مسؤول پست تحویل نماییم،
۳- نصب تکت پستی در نامه به این معنا است که درواقع کرایهٔ انتقال نامه و رسیدن آن را به جای مطلوب می پردازیم.

معلومات اضافی

پُست

اداره یی است که از طرف دولت و مردم برای رفع بخش های از ضرورت های ارتباطی آن ها به وجود آمده است. پُست برای ارتقای سطح آگاهی مردم: اخبار، مجله، کتاب و سایر مطبوعات را به قیمت بسیار نازل از کالاهای دیگر در کشور توزیع می‌کند. بعضی از سازمان ها نشریه یا کتاب مورد درخواست شما را تهیه می‌کنند و از طریق پُست به شما ارسال می‌کنند.

هم چنان پُست در امور مبادله و جا به جایی پول خدماتی ارائه می‌دارد تا هر نوع پول و اوراق بهادار (مثل چک) به سرعت به مقصد برسد.

در این اواخر با روی کار آمدن انترنیت و تیلفون های مبایل، سهولت های دیگری هم به میان آمده است. امروز مردم در فرستادن سلام ها و پیامها هم در داخل و هم خارج از کشور به عوض نامه های طولانی در پاکتهای سربسته با خویشاوندان و دوستان خویش ذریعه مبایل و وسایل انترنیتی به اسانی و روبه رو، سخن می‌گویند و معلومات خویش را با هم شریک می‌سازند. و هر روز انتظار رسیدن پُسته را نمی‌کشند.

درس(سیزدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
عنوان درس	**رسانه های جمعی**
هدف کلی	**با رسانه های جمعی آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بدانند که رسانه های جمعی چه خدماتی را انجام می‌دهد. • خدماتی را که رسانه های جمعی انجام می‌دهد بیان کرده بتوانند. • با رسانه های جمعی دلچسپی پیدا کنند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما رسانه های جمعی چه اهمیت دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. -شاگردان به عنوان درس جدید توجه می نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	۴۵ دقیقه

- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به استفاده معقول از رسانه ها بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- روزنامه، مجله، تلویزیون، رادیو، کمپیوتر، انترنت و غیره،
۲- وضعیت آب و هوا را اعلام می‌کند و ازپیشرفت های علمی و تکنالوژی جهان ما را باخبر می‌سازد.
۳- همیشه باید کوشش شود تا از رسانه ها استفادۀ معقول صورت گیرد.

معلومات اضافی

رسانه های جمعی

امروز مردم در جوامع مختلف وقت زیادی را صرف خواندن روزنا مه، مجله،تماشای تلویزیون، شنیدن رادیو و ارتباط با فرهنگ های دیگر از طریق شبکۀ جهانی(انترنت) می‌کنند؛ این رسانه ها می‌توانند هم قواعد اجتماعی را تقویت کنندو هم آنها را مخدوش سازند.رسانه ها یکی از منابع تعیین کنندۀ قواعد اجتماعی برای افراد جامعه به شمار میروند. به نظر می‌رسد تلویزیون مؤثر ترین رسانه گروهی با شد. رسانه ها ارائه کنندۀ شیوه های از زنده‌گی می‌باشند که افراد ممکن است در صورت های دیگر هرگز امکان دسترسی به آنها را پیدا نکنند. اطلاعات را که رسانه های جمعی ارائه میکند بالای نظریات و رفتار های افراد جامعه تأثیر میگذارد. بنابراین دیده می‌شود که رسانه های جمعی در اجتماعی شدن انسان رول به سزایی دارد.

درس(چهاردهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
عنوان درس	**ا نترنت**
هدف کلی	**شاگردان با انترنت آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • راجع به انترنت معلومات حاصل کنند. • راجع به فواید وطرق استفاده از انترنت، تشریحات داده بتوانند. • با انترنت علاقه مندی نشان داده از آن استفاده معقول کنند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به نظر شما ازانترنت چه استفاده کرده می‌توانیم؟	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به فواید انترنت بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- انترنت یک وسیلهٔ ارتباطی است که کمپیوتر های دنیا را با هم وصل می‌کند.

۲- از طریق انترنت میتوانیم از معلومات علمی،فنی،اقتصادی تجارتی،فرهنگی،اجتماعی وآخرین اخبار واطلاعات آگاه شویم.

۳- با کمک انترنت هر کسی در هر گوشهٔ از جهان می توا ند با کمپیوتر های دیگر وصل شده واز معلومات موجود در آن استفاده کند.

معلومات اضافی

کلمه Internet به چه معناست؟

کلمه internet قبلاً به معنای "حرکات پیوسته" به عنوان یک فعل یا یک صفت به کار برده می‌شد اما بعدها که شبکه اینترنت بوجود آمد، کلمه Internetwork نام گذاری شد. این کلمه از دو بخش Inter و Network تشکیل شده است همانطور که می‌دانید پیشوند Inter معمولاً به معنای "بین" مورد استفاده قرار می‌گیرد مثل International (بین المللی). از ترکیب این دو کلمه Internetwork به معنای "بین شبکه‌ای" بوجود می‌آید. این کلمه بعدها بصورت کوتاه شده به Internet تغییر داده شد. از نام‌های دیگر اینترنت می‌توان به The Net و The Internet اشاره کرد.

معلومات مختصر درباره شبکه:

اینترنت یک شبکه جهانی است بنابراین بدون دانستن معنای "شبکه" درک آن سخت خواهد بود. شبکه (Network) به تعدادی کامپیوتر متصل به هم گفته می‌شود که باهم در ارتباط بوده و قادر به انتقال داده‌ها و اطلاعات هستند. فرض کنید چندین دوست در یک اتاق نشسته اند که هر یک از این افراد درواقع نشان دهنده "یک کامپیوتر" هستند. در این جمع تمامی افراد با یکدیگر در ارتباط بوده و قادر به حرف زدن و انتقال گفته‌های خود به دیگران هستند. به این جمع یک شبکه گفته می‌شود یک شبکه می‌تواند دارای ۲ کامپیوتر یا بی نهایت کامپیوتر ها باشد!

اینترنت چیست؟

حال که با مفهوم شبکه آشنا شدیم، دید خود را از یک مکان فیزیکی کوچک خارج کرده و شبکه‌ای را تصور کنید که به وسعت کل زمین بوده و شامل چندین میلیارد کامپیوتر متصل به هم می‌شود. این همان اینترنت (Internet) است؛ به اصطلاح اینترنت "شبکه‌ای از شبکه‌ها" است!

درس(پا نزدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	ترانسپورت
هدف کلی	**شاگردان با ترانسپورت و وسایط ترانسپورتی آشنا شوند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • شاگردان با ترانسپورت ووسایط ترانسپورتی آشنا شوند. • انواع وسایط ترانسپورتی را بشناسند. • در انتقال اموال مؤثرترین ترانسپورت را تشخیص دهند. • با وسایط ترانسپورتی عصری علاقمند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما، اموال توسط کدام وسایط ار یکجا به جای دیگر انتقال داده می شوند؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می‌دهد؛ تا راجع به مفاد ترانسپورت زمینی و هوایی. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

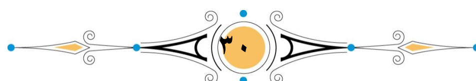
جواب به سؤال‌های متن درس

۱- در کشور ما دو نوع وسایل ترانسپورتی که عبارت از هوایی و زمینی می باشد و جود دارد.
۲- از ترانسپورت هوایی برای انتقال مسافران و اموالی که وزن کمتر و ارزش بیشتر داشته باشد استفاده می‌شود.
۳- چون کشور ما محاط به خشکه است وبه بحر آزاد راه ندارد ازین سبب ترانسپورت بحری ندارد . در بعضی دریاها از کشتی های کوچک استفاده صورت می گیرد.

معلومات اضافی

ترانسپورت

برای سهولت و سایط تراسپورتی ساختن سرک ها و شاهراه ها ضرور است که مناطق با یکدیگر وصل شوند. وسایط نقلیه مانند انواع موتر ها، خط ریل و غیره بر روی زمین ، بالای جاده ها و خطوط ریل حرکت می‌کنند. مردم افغانستان در گذشته در سفرها و انتقال اموال تجارتی مشکلات زیاد داشته . زیرا انتقالات در راه های کاروان رو توسط حیوانات صورت می‌گرفت. مردم به مشکلات زیادی مواجه بودند. اکنون با پیشرفت تکنالوژی و به وجود آمدن انواع موتر ها ، طیاره ها ، خط آهن مشکلات و انتقالات ترانسپورتی تا اندازۀ حل گردیده است.

درس(شانزدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**	
عنوان درس	شاروالی	
هدف کلی	**شاگردان با شاروالی آشنا شوند**	
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بدانند که شاروا لی کدام خدمات را انجام می‌دهد. • وظیفه شارو ا لی را درپاکی ونظافت شهر وجمع آوری محصول ومالیات بیان کرده بتواند. • با وظایف شاروالی ذهنیت مثبت پیدا کنند.	
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - چه فکر می‌کنید، ما، در پاکی و سرسبزی شهر خویش چه مسؤولیت داریم - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می‌خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به وظایف شاروالی باهم بحث نمایند.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- احداث و قیر نمودن جاده ها، احداث پارک ها و محلات تفریحی.تنظیم امور مارکیت ها نهال شانی در تپه ها و سرسبزی شهر. تنظیف کوچه ها و سرک های شهر،اخذ محصول از موتر های باربری، مکان ها، دکان ها و صفایی از شهریان.

۲- کثافات و مواد اضافی خانه های خود را در کثافت دانی های که از طرف شاروالی گذاشته شده است بیاندازیم

۳- کثافت دانی های که از طرف شاروالی گذاشته شده است.

معلومات اضافی

وظایف شاروالی

شاروالی وظیفه دارد تا در شهر سرکهای آن را قیرریزی و یا اسفالت کرده و پیاده روها را سمنت و سنگ فرش کنند. تا موتر ها و عابرین هنگام رفت و آمد با مشکلی مواجه نگردند.

شاروالی زباله دانی ها را در مناطق مختلف اعمار و یا زباله دانی های سیار را در جا های مختلف می‌گذارند تا مردم محله، خاکروبه ها و کثافات را در آن بیندازند و بعداً توسط موتر های مخصوص، عملهٔ شاروالی آن را بیرون از شهر انتقال می‌دهند.

این کار در حفظ نظافت و جلوگیری از گسترش بیماری ها و آلوده‌گی در سطح شهر بسیار مؤثر است. شاروالی در ایجاد پارک ها نقش عمده دارد تا خانواده ها بتوانند اوقات فراغت خود را در آن بگذرانند و اطفال نوجوانان و جوانان آنها در محیط پاک بازی و ورزش کنند.

شاروالی در مقابل خدماتی که به مردم ارائه می دارد عوایدی از آن دریافت می‌نماید. از آنجاکه (شهر ما خانهٔ ما) است، ما نیز باید برای نگهداری، زیبایی و سرسبزی آن بکوشیم پارک های خود را کثیف نکنیم، گل ها و شاخه های درختان را نشکنیم، کثافات و مواد بیکاره و فاضله را در پاکت ها و یا خریطه ها گذاشته بعداً در جای مخصوص و یا زباله دانی ها بیندازیم.

درس(هفدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	پولیس	
هدف کلی	**شاگردان با وظایف پولیس آشنا شوند**	
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • وظایف پولیس را بدانند. • وظایف پولیس را تشریح کرده بتوانند. • باپولیس درتامین امنیت همکاری نمایند.	
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما، پولیس کدام وظایف را برعهده دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اینکه پولیس کدام اشخاص را تعقیب و دستگیر می نمایند؟ بحث نمایند.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنی کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

<table>
<tr><td></td><td>- به سؤالات متن درس جواب میدهند.
- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.</td><td>- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.
- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.</td></tr>
</table>

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- پولیس وظیفه دارد که نظم و امنیت را در سراسر کشور تأمین کند، تا مردم در فضای صلح و آرامش و با خاطر آرام به زنده گی روزانهٔ خود ادامه دهند.

۲-حفاظت و نگهبانی ، از جان و مال مردم .

۳- ما باید به خاطر تأمین صلح و امنیت و زنده گی بهتر همیشه و در همه جا با پولیس همکاری کنیم.

معلومات اضافی

پولیس

پولیس وظایف خود را در مرکز تحت رهبری وزارت امور داخله و در ولایات و ولسوالی ها تحت اثر والی و ولسوال مربوط انجام می‌دهد.

پولیس سرحدی و پولیس امنیت شاهراه در مرکز و ولایات وظایف خویش را تحت رهبری و زیر امور داخله انجام می‌دهد.

نظم عامه چیست؟

حالتی است که در آن نظام حقوقی، دولت، آزادی، کرامت انسانی، سلامت جسمی و مالی مردم حفظ می‌گردد. [1]

خطر چیست؟

حالتی است که در آن نظم و امن عامه تحت تهدید قرار می‌گیرد.

وظایف و مکلفیت های پولیس: پولیس مکلف به انجام وظایف ذیل می‌باشد:

- اتخاذ تدابیر وقایوی جهت جلوگیری از وقوع جرایم.
- کشف به موقع جرایم و گرفتاری مظنونین و مرتکبین مطابق احکام قانون.
- مبارزه علیه زرع کوکنار و بنگ، قاچاق و ترافیک مواد مخدر، تولید، تورید و استعمال مسکرات و جلوگیری از آن.
- مبارزه علیه جرایم سازمان یافته مطابق به احکام قانون.
- همکاری با ادارات دولتی در پیشبرد وظایف آنها در حدود صلاحیت، مطابق به احکام قانون.
- تنظیم امور ترافیکی مطابق احکام قانون.

درس(هجدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	پولیس ترافیک
هدف کلی	**شاگردان با پولیس ترافیک آشنا شوند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • وظایف پولیس ترافیک را بفهمند. • راجع به وظایف ومقررات ترافیکی توضیحات داده بتوانند. • مقررات ترافیکی را فهمیده،آن را مراعات کنند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به نظر شما، پولیس ترافیک چه وظیفه دارد.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به به وظایف پولیس ترافیک بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- در چهارراهی ها، چراغ ترافیکی را نصب کرده تا موتر ها به نوبت عبور کنند، راننده گانی که از مقررات ترافیکی تخلف می ورزند جریمه کرده و به تصادمات ترافیکی رسیده‌گی می‌کند.
۲- ادارۀ ترافیک مسؤولیت نظارت به رفت و آمد عابرین پیاده و وسایل نقلیه را برعهده دارد.
۳- مردم وظیفه دارند تا با پولیس ترافیک همکاری نمایند.

معلومات اضافی

پولیس ترافیک

پولیس ترافیک درتشکیل وزرات امور داخله استخدام و فعالیت می‌نماید. زیاد شدن تعداد وسایل نقلیه در شهرها و عبور و مرور آن برای مردم مشکلات زیادی را ایجاد کرده است. به این ترتیب وظیفۀ پولیس ترافیک را سنگین کرده است و این اداره برای ایجاد نظم در جامعه وظایف مختلفی را انجام می‌دهد که از جمله:

- وسایل نقلیه را نمبرپلیت می‌دهند که با این روش، آگاهی لازم را از وسایل نقلیه و مالکان آن به دست می آورند.
- در مکان های مختلف علایم و تابلو های راهنما را جهت راهنمایی راننده گان نصب می‌نماید.
- به تصادمات وسایل نقلیه رسیده‌گی می‌کند

هرگاه تصادمات ترافیکی رخ دهد قصور فاعل حادثه کم و نتایج فعل وی جزیی وعلاقه عامه به تعقیب آن وجود نداشته باشد پولیس ترافیک طبق سند تقنینی مربوط به تنبیه مالی مختلف به شکل جزای نقدی اقدام می‌نماید. هرگاه متخلف به جزای نقدی موافقت ننماید می‌تواند موضوع را به محکمه مربوط راجع‌کند، حکم محکمه در مورد قطعی است. (1)

- هرگاه تصادم بین دو وسیله نقلیه و یا وسیله نقلیه با عابرین صورت گیرد پولیس به تصادمات وسایل نقلیه رسیده گی کرده در صورت لزوم بعد از تنظیم گزارش این تصادم، آن ها را به مراجعی قضایی می‌فرستند.

درس(نزدهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	زراعت
هدف کلی	**شاگردان با زراعت و کشت و کار آشنا شود.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با طرق ازدیاد تولیدات زراعتی آشنا شوند. • در امور زراعتی سم فعال بگیرند. • با زراعت و کشت علاقمند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید. - به نظر شما ، چطور می‌توانیم تولیدات زراعتی را بهبود ببخشیم؟ - معلم متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا چوکات را که در فعالیت های درس است خانه پری نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- استفاد از تخم های اصلاح شده ، کود کیمیاوی ، سیستم پیشرفتهٔ زراعتی، باعث بهبود زراعت می‌شود.

۲- کمتر استفاده از کود های کیمیاوی و ادویه ضد آفات زراعتی، استفاده از طرز زراعت قدیمی باعث کمبود حاصلات زراعتی در کشور ما شده است.

۳- با احداث بند های آب، زمین غیر قابل کشت که دارای خاک خوب زراعتی باشند، تحت کشت و آبیاری قرار داده می شوند.

معلومات اضافی

زراعت

زراعت یکی از منابع مهم اقتصادی بوده که انسانها جهت تغذیهٔ خود و حیوانات اهلی به محصولات زراعتی ضرورت دارند. برای آنکه محصولات زراعتی احتیاجات تمام مردم را رفع نماید، بر ما لازم است تا زراعت را در کشور خود انکشاف دهیم. امروز در کشور های پیشرفته محصولات زراعتی خیلی زیاد می باشد. زیرا و سایل زراعت ماشینی میباشد . اما در افغانستان زراعت غیر ماشینی وبه شکل ابتدایی بوده و از وسایل کهنه استفاده می‌گردد بناء مقدار محصولات کم می باشد، در ازدیاد محصولات زراعتی تاسیس بند و انهارجهت ابیاری و بکار بردن تخم های اصلاح شده و استعمال کود های کیمیاوی نیز رول دارد.

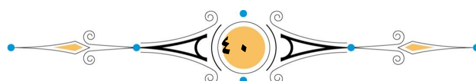
درس(بیستم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	غله ها و بقول
هدف کلی	**شاگردان با غله ها و بقول آشنا شوند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با طرز استفاده از غله ها و بقول آشنا شوند. • انواع غله ها را از بقول تفکیک کرده بتوانند. • با استفاده از غله ها و بقول علاقه مند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - در منطقه شما، کدام نوع غله ها کشت می‌شود؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - معلم متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به استفاده از غله ها بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنی کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

<table>
<tr><td>- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.</td><td>- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">جواب به سؤال‌های متن درس
۱- غله ها عبارت اند از : گندم، جواری ، شالی (برنج) ، جو و غیره
۲- بقول عبارت اند از: لوبیا، نخود، ماش، عدس (نسک) باقلی ، مشنگ و غیره
۳- جواب آزاد</td></tr>
<tr><td colspan="3">معلومات اضافی</td></tr>
<tr><td colspan="3">غله ها و بقول
خاک و اقلیم افغانستان برای کشت نباتات مساعد می باشد. لهذا در سراسر افغانستان انواع غله ها و حبوبات زرع می‌گردد. غلهٔ بزرگترین منبع پروتین وویتامین ها بوده که از نقط نظر مواد غذایی اهمیت زیاد دارد. قبلاً در افغانستان مقدار محصولات برای مصارف مردم کفایت می‌کرد، اما اکنون به علت خشکسالی و جنگ های سال های اخیر مقدار حاصلات به مقایسه سال های قبلی کمتر بوده و یک مقدار زیاد مواد غذایی از خارج کشور وارد می‌گردد.</td></tr>
</table>

درس(بیست ویکم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**نباتات طبی و صنعتی**
هدف کلی	شاگردان درباره نباتات طبی و صنعتی معلومات حاصل نمایند.
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • نباتات طبی و موارد استعمال آنرا بدانند • با نباتات صنعتی آشنا شوند. • به کشت نباتات طبی و صنعتی علاقه مند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما ، کدام نباتات را نباتات صنعتی می‌گویند؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	۴۵ دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به مطالب عمده درس باهم بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- پنبه بیشتر در ولایات کندز، بغلان، تخار، و بلخ کِشت می‌شود.
۲- لبلبو در ولایات کندز، و بغلان و نیشکر در ولایات ننگرهار، لغمان و کنر کشت می‌شوند.
۳- نباتات طبی که به خارج از کشور صادر می‌شود عبارت اند از : شیرین بویه زعفران ، زیره و غیره

معلومات اضافی

نباتات طبی

انواع مختلف نباتات طبی در نقاط مختلف کشور ما رشد و نمو می‌کنند . مردم وطن ما، از گذشته های دور بشکل ابتدایی از نباتات طبی استفاده می کردند. یک مقدار از این نباتات به خارج نیز صادر می‌شود. نباتات طبی که درطبابت یونانی از آن استفاده می‌شود، عبارت اند از زعفران ، شیرین بویه، زیره ، اسپئد ، خاکشیر ، جوانی ، بادیان، زوقا، کاسنی و غیره
نباتات صنعتی مانند: پنبه، لبلبو و نیشکردر نقاط مختلف کشور ما زرع می‌گردد . افغانستان از مناطق اصلی و اولیه زرع پنبه در جهان به حساب می آید . در مناطقی که هوای گرم و آب زیاد دارد پنبه زرع می‌گردد. کشت پنبه در صفحات شمال ، غرب و شرق کشور امکان پذیر است. لبلبو در ولایات بغلان و کندز بیشتر زرع می‌گردد نیشکر در ولایات شرقی و پکتیا زرع گردیده، در ساختن گر از نیشکر استفاده می‌شود.

درس(بیست ودوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	میوه ها
هدف کلی	**شاگردان با انواع میوه ها آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • فواید صحی و اقتصادی میوه ها را بدانند. • انواع میوه ها را از هم تفکیک کرده بتوانند. • با باغداری علاقمند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما میوه ها چه اهمیت دارند؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - معلم متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به انواع میوه های که درکشور ماپیدا می شوند بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را، که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

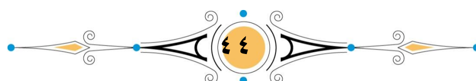
جواب به سؤال‌های متن درس

۱- سالانه یک مقدار از میوه های افغانی به خارج از کشور صادر می‌شود؛ مانند: خربوزه، سیب، انار، بادام، پسته ، جلغوزه و غیره.
۲- میوه ها منبع ویتامین ها و منرال ها اند.
۳- مراقبت خوب از درخت ها و باغ های میوه سبب رشد تولیدات باغداری شده ، محیط زیست سرسبز و هوای پاک را به وجود می آورد.

معلومات اضافی

میوها

کشور عزیز ما افغانستان، نظر به آب و هوای خوشگوار برای باغداری مساعد است . انواع مختلف میوه ها در افغانستان پیدا می‌شود . میوه های که تازه خورده می شوند؛ عبارت اند از: سیب، ناک، انگور، آلو ، شفتالو ، آلوبالو ، گیلاس، تربوز، خربوزه، و غیره، میوه های خشک، عبارت اند از : کشمش، بادام ، چهارمغز، پسته، شکر پاره، انجیر و غیره . ازمیوه های یاد شده سالانه یک مقدار از آنها به خارج کشور هم صادر می‌شود.

درس(بیست وسوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	سبزی ها
هدف کلی	**شاگردان با انواع سبزی ها آشنا شوند**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با فواید اقتصادی سبزی ها آشنا شوند. • سبزی ها را از میوه ها تفکیک کرده بتوانند. • به کشت و کار سبزی ها علاقه مند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - فکر کنید، در منطقه شما کدام نوع سبزیها کشت می شوند.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	۴۵ دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند.	
- معلم متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنی کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت اقتصادی و حیاتی سبزیها بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- سبزی ها مانند میوه ها منبع و یتامین ها و منرال ها است.
۲- سبزی ها عبارت اند از: کچالو، پیاز، بادنجان رومی، بادنجای سیاه، پالک، زردک، شلغم، ملی، سیر، بادرنگ و غیره.
۳- بادنجان سیاه، شلغم، کدو، کچالو و غیره پخته خورده می شوند.
۴- شبدر ورشقه نایتروجن را از هوا گرفته و توسط ریشه خود انرا به خاک می‌دهد که به این ترتیب زمین تقویه می‌گردد.

معلومات اضافی

سبزی ها

سبزی ها، مانند میوه ها منبع ویتامین ها بوده یک بخش مهم مواد غذایی انسانها را تشکیل میدهد و موجودیت و یتامین در صحت و سلامتی انسان ها نقش دارد.

اگر انسان به فقدان ویتامین د چار شود. برای انسان امراض گوناگون پیدا می‌شود . خوشبختانه در افغانستان از نقطه نظر خاک و اقلیم زمینه برای زرع هر نوع سبزی مساعد می باشد انواع مختلف سبزیها که در افغانستان زرع می‌گردد، از قبیل سبزی پالک، شلغم، زردک، گلپی، فاصله بامیه، بادنجان سیاه، بادنجان رومی و غیره می‌باشد.

درس(بیست وچهارم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**مالداری**
هدف کلی	شاگردان در باره حیوانات و پرنده های اهلی و وحشی معلومات پیدا کنند.
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • حیوانات اهلی را بشناسند • حیوانات و حشی را بشناسند • حیوانات اهلی وو حشی را اذیت نکنند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما، در افغانستان چند نوع حیوان اهلی پرورش می‌شود؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت حیوانات اهلی ووحشی بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. شاگردان به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- حیواناتی که تربیه می شوند؛ عبارت اند از: گوسفند، گاو، شتر، اسپ، بز، قاطر، خر و غیره.
۲- حیوانات و حشی؛ مثل: شیر، پلنگ، کفتار ، غژگاو ، آهو ، روباه ، خرگوش، شغال و غیره
۳- پرنده گانه خانه گی با مردم بدون ترس در نزدیکی آنها زنده گی می‌کنند . در حالیکه پرنده های و حشی از انسانها ترسیده و فرار می‌کنند.

معلومات اضافی

دامنه سلسله کوه ها و تپه های خاکی در سراسر کشور ما شرایط تربیه و نگهداری حیوانات را به خوبی آماده ساخته و تا حال یک تعداد زیاد مردم ما را به این طرز و شیوه زنده گی مصروف نگهداشته است. در افغانستان در حدود ۸۰ فیصد مردم در بخش زراعت مصروف اند. هیچ زارع و جود ندارد که به تربیه مواشی مشغول نباشد. یک تعداد مردم کشور ما بخصوص کوچی ها مصروف تربیه مالداری استند و از همین بخش نیاز مندی های خود را مرفوع می‌سازد.
مردم از محصولات حیوانی به حیث منبع مهم مواد غذائی چون : گوشت و لبنیات استفاده می‌کنند. از حیوانات برای تولید قوه کار ، حمل و نقل، تولید پوست ، پشم و غیره استفاده صورت می گیرد.

درس(بیست وپنجم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	گوسفند
هدف کلی	**شاگردان با اهمیت اقتصادی و غذایی گوسفند آشنا شوند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با اهمیت اقتصادی و غذایی گوسفند معلومات پیداکنند. • انواع گوسفند ها را از هم تفکیک کرده بتوانند. • با تولیدات اقتصادی گوسفند ها علاقه مند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - فکرکنید، چند نوع گوسفند در منطقه شما و جود دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - معلم متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت اقتصادی بز و گوسفند بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق	۴۵ دقیقه

وظیفه میدهد.	هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

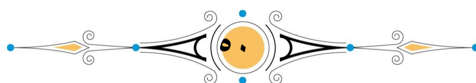
۱- لبنیاتی که منبع پروتین و ویتامین اند عبارت اند، از: شیر، قیماق، ماست، مسکه و غیره .
۲- از گوشت، پوست، پشم، موی، شیر، ماست، و دیگر مشتقات شیر گوسفند و بز استفاده صورت می‌گیرد.
۳- درصورتی که گوسفند مریض شود. باید از مشوره مردم با تجربه و ویترنرها استفاده شود و یا به کیلنیک های حیوانی جهت تداوی برده شوند.

معلومات اضافی

گوسفند

افغانستان کشور کوهستانی است، دامنه کوه ها، تپه ها و دره های سرسبز آن زمینه تربیه انواع حیوانات علفخوار را، برای باشنده‌گان این سرزمین مساعد ساخته است. هموطنان ما به پرورش گوسفند در نقاط مختلف کشور مشغول اند. از آن جمله گوسفند قره قل، گوسفند هزاره گی، بلوچی، ترکی، قطغنی، هراتی، بادغیسی، غلجایی و امثال آن را میتوان مثال داد. تربیه و پرورش گوسفند ها اهمیت غذایی، اقتصادی و تجارتی دارند.

نه تنها از شیر وگوشت گوسفند استفاده می‌شود؛ بلکه از پشم و پوست آن هم استفاده می‌گردد. از پشم گوسفند برای تهیه و ساختن تکه ها، قالین، گلیم، و کمپل استفاده شده و از پوست آن در صنایع چرمگری استفاده می‌گردد. برعلاوه گوسفندان دیگر گوسفند قره قل هم در افغانستان تربیه می‌گردد . که پوست قره قل یکی از اقلام مهم تجارتی رابه خارج کشور تشکیل میدهد.

درس(بیست وششم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	گاو
هدف کلی	**شاگردان به اهمیت اقتصادی گاو ها آشنا شوند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بدانند، که نگهدای و پرورش گاو چطور وضع اقتصادی شانرا تقویه می‌کند. • استفاده معقول از گاو ها را تشخیص کرده بتوانند. • به تربیه نسل اصلاح شده و پرورش سالم گاو ها علاقه مند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما تربیه گاو در اقتصاد خانواده ها چه اهمیت دارد؟	- شاگردان جواب های گوناگون می دهند.	۴۵ دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسند.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند.	
- معلم متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می‌دهد؛ تا راجع به اهمیت اقتصادی گاوها بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- گاو ها برای قلبه کردن زمین های زراعتی و هم برای تولید شیر، ماست، گوشت و پوست آنها نگهداری می‌شوند.

۲- گاو های کوهان دار، درمناطق جنوب شرق و جنوب غرب کشورما تربیه و نگهداری می شوند.

۳- غژگاو در مناطق شمال شرق کشور یعنی پامیر بدخشان و جود دارد.

معلومات اضافی

گاو

در افغانستان مالداری در پهلوی زراعت خیلی اهمیت دارد ویکی از منابع مهم اقتصادی وطن ما به شمار می رود . از جمله حیوانات که دربخش مالداری در افغانستان تربیه و نگهداری می‌شود یکی گاو می باشد. گاو از چند نقطه دارای اهمیت می باشد (شیر، گوشت و پوست) از گوشت گاو مردم جهت مواد غذایی استفاده کرده از پوست آن در صنایع دباغی یا چرمگری که اهمیت زیاد دارد. از، آن به اشکال مختلف استفاده صورت می‌گیرد.

درس(بیست وهفتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	اسپ
هدف کلي	**شاگردان درباره اسپ معلومات نسبی پیدا نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • اسپ را بشناسند. • جنس بهتر اسپ را تشخیص کرده بتوانند. • بدانند که جنس خوب اسپ در کدام ولایت تربیه می‌شود.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - فکر کنید، در منطقه شما اسپ به چه منظور تربیه می شود؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - معلم متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - معلم لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت اسپ بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. شاگردان به عنوان درس جدید توجه مینمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱-در کشور ما، سه نوع اسپ وجود دارد: اسپ قطغنی، اسپ ترکمنی یا مزاری و اسپ جنس هراتی.
۲-اسپ قطغنی در ولایات بغلان، تخار، کندز، فاریاب، سرپل، جوزجان و بلخ تربیه و نگهداری می شود.
۳-از اسپ جنس هراتی برای سواری استفاده می شود.

معلومات اضافی

اسپ

اسپ یک حیوان قوی هیکل می باشد، که انسانها، از زمانه های قدیم آن را اهلی کرده اند قبل از اختراع وسایل نقلیه ماشینی انسانها از اسپ به حیث یک وسیله سواری کار می گرفتند. برای کش کردن گادی و کراچی از نیرو اسپ کار می‌گرفتند، در بسیاری از ممالکی که وسایط نقلیه ماشینی کم می‌باشد هنوز هم از اسپ به حیث وسیله حمل و نقل استفاده می شود. در افغانستان تا حال در مناطق دور از مرکز شهر ها اسپ یک وسیله سواری بوده و مردم در سفرهای خود از آن استفاده می نمایند.
بزکشی که یک سپورت عنعنوی در کشور ما است، سوارکاران ماهر سوار بر اسپ شده، این مسابقه را انجام می دهند که در دنیا بسیار شهرت دارد.

درس(بیست وهشتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	شتر
هدف کلی	**شاگردان راجع به شتر معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • راجع به اهمیت و نگهداری شتر معلومات پیدا نمایند. • از شتر استفاده مؤثر کرده بتوانند. • متیقن شوند که نگهداری شتر در اقتصاد اهمیت زیاد دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - چه فکر می‌کنید، از شتر، برای چه کاری استفاده می‌کنند. - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت شتر نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- در افغانستان دو نوع شتر وجود دارد (یک کوهانه و دوکوهانه) .
۲- از شتر برای حمل و نقل اموال، پشم ، گوشت و شیر آن استفاده صورت می گیرد.
۳- بخاطر اینکه شتر در برابر کمبود غذا و آب خیلی مقاومت دارد، بنا بر آن شتر را کشتی صحرا لقب داده اند.

معلومات اضافی

شتر

شتر حیوانی است نیرومند و قوی دارای پاه ها و گردن دراز بوده و در پشت خود یک و یادو کوهان دارد از آن زیاد در حمل و نقل اموال استفاده می نمایند. از مهمترین و یژه گی شتر تحمل شرایط سخت صحرایی و حرارت زیاد و مقاومت بیشتر در برابر کمبود علوفه و آب بوده از این سبب آن را کشتی صحرایی لقب داده اند.

از شیرو گوشت آن انسانها برای تغذیه استفاده می‌کنند و از پشم و پوست اش برای ریسنده‌گی، پارچه بافی و بوت کارمی گیرند. از چربی کوهان شتر به عوض روغن استفاده می‌کنند و از پشم شتر برای ساختن خیمه ها، پتوها، فرش ها، لباس های پشمی ، طناب و ریسمان کار می‌گیرند همچنان از سرگین خشک شده شتر برای روشن کردن آتش استفاده می‌نماید.

درس(بیست ونهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	فارم های مرغداری
هدف کلی	**شاگردان راجع به فارم های مرغداری معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • به فارم های مرغداری کشور آشنا شوند. • به ارزش نگهداری مرغ ها پی ببرند. • شرایط بهتر نگهداری مرغ ها را توضیح کرده بتواند. • متیقن شوند که گوشت، مرغ منبع خوب پروتین ها و ویتامین ها می‌باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما، راه بهتر نگهداری مرغ ها کدام است؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به فواید فارم های مرغداری باهم بحث کنند.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- فارم های مرغداری در اقتصاد خانواده ها و کشور نقش مهم دارد.

۲- مرغ ها به دو هدف پرورش می‌شود . مرغ تخمی و مرغ گوشتی.

۳- در فارم های مرغداری باید آب، دانه و جای بودوباش شان پاک باشد و در صورت مریضی باید با وترنرهای مالداری و اشخاص با تجربه مشوره شود.

معلومات اضافی

فارم های مرغداری

مردم کشور ما پس از سال ۲۰۰۴م.به فرهنگ پیشرفتهٔ مرغداری آشنا شدند. افغانستان دارای ۱۲ میلیون پرنده بوده که از آن جمله ۶ میلیون آن مرغ خانگی می‌باشد. در طول سالهای قبل از ۲۰۰۲ م. مردم و دولت به نسبت ضعف اقتصادی نتوانسته‌اند که فرهنگ مرغداری را گسترش دهند. با وجودیکه وزارت زراعت در مورد خدمات ارزنده انجام داده‌است. پس از سال ۲۰۰۲ م.که راه‌ها و شرایط اقتصادی مساعد گردیده‌است مردم افغانستان آغاز بکار مرغداری کرده‌اند. ولی تا اکنون تولیدات فارم ها نتوانسته‌است نیازمندی جامعه را رفع نماید. ٪۸۰گوشت مرغ از کشورهای ایران پاکستان برازیل وترکیه وارد گردیده صرف ۲۰ فیصد تولیدات وطنی می‌باشد. همچنین چوچه مرغها از کشورهای ایران و پاکستان وارد می‌گردد. که خلاف اصول بوده باعث انتقال مرض به داخل کشورما می‌گردد.

پروژه‌های بزرگ مرغداری: پروژه مرغداری هلمند{HPP}:این پروژه به همکاری اداره کمک های امریکا (USAID) بنا شده‌است. پروژه مرغداری هلمند دارای ظرفیت تولید ۹۰۰۰۰۰مرغ دریک ماه را دارد.

پروژه کاریابی زنان منازل: هدف از این پروژه مشغول ساختن زنان منازل وسهم گیری آنها در ارتقاع سطح اقتصاد فامیلها می‌باشد. این پروژه توسط وزارت زراعت افغانستان، اداره همکاری‌های امریکا و سازمان غذائی جهان به پیش برده می‌شود. این پروژه در اکثر ولایات تطبیق گردیده برای هر زن ۱۵ مرغ رایگان توزیع می‌شود.

شرکت سپین غر: این شرکت دارای ۱۲۰۰نفر اعضا بوده ساحه فعالیت آن در لغمان ،جلال آباد و کنر می‌باشد.۸۵ فارم آن در لغمان و۱۲۰ فارم در کنر ها دارد. ضرورت این شرکت درماه۱۰۰۰۰۰چوچه‌است که ۳۰ هزار آن در جلال آباد تولید گردیده و متباقی از پاکستان وارد می‌گردد.

فابریکه تولیدی مرغداری مژده طیور: که محور اصلی آن را تولید چوچه یک روزه گوشتی و تخمی و خوراکه مرغان و حیوانات تشکیل میدهد عملا در شهر مزار شریف افغانستان فعال است.

حالا فارم های مرغداری در اکثر ولایات کشور فعالیت دارد.

درس(سی ام)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**فارم های ماهی**
هدف کلی	**شاگردان راجع به فارم های ماهی معلومات حاصل کنند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • به فارم های ماهی کشور آشنا شوند. • اهمیت فارم های ماهی را بدانند. • اهمیت اقتصادی فارم های ماهی را توضیح کنند. • متیقن شوند که گوشت ماهی از جملهٔ گوشت های سفید بوده. منبع خوب پروتین ها و ویتامین ها می باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - چه فکر می کنید، در کشور ما فارم پرورش ماهی وجود دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت گوشت ماهی و انواع ماهی ها باهم بحث کنند.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- ماهی ها از جملهٔ حیوانات خون سرد بوده که در محیط خاص آبی مانند: آب سرد ، گرم، شور و شیرین زنده گی می‌کنند.

۲- در کشور ما انواع مختلف ماهی ها از قبیل شیرماهی، لقه ماهی، ماهی خالدار و غیره زنده گی می‌کنند.

۳- گوشت ماهی از نوع گوشت سفید است.که منبع پروتین، ویتامین ها، نمک های مورد نیاز بدن بوده . چربی و کلسترول آن کم است.

معلومات اضافی

فارم های ماهی

افغانستان کشوری است، محاط به خشکه که نیاز به ایجاد فارم های پرورش انواع ماهی ها برای تامین مواد غذایی مورد نیاز مردمش بیشتر ضرورت است. قبلاً پروژه‌ای بند برق درونته، سروبی، کجکی، کوکچه وغیره نه تنها به منظور بدست آوردن برق بلکه به مقاصد گونا گون اعمار گردیده بود. از جمله پرورش ماهی نیز بوده‌است؛ حالا حوضهای ماهی بندهای مذکور از بین رفته‌است و ضرورت به احیا دارد.

دراین اواخر دولت فرانسه در گلبهار کنار دریای پنجشیر فارم تربیوی ماهی را ایجاد و به بهره‌برداری سپرده‌است. فارم های ماهی درسایر ولایات کشور وجود دارد؛ اما ولایت ننگرهار با داشتن بیش از ۱۴۰ فارم پرورش ماهی پیش گام این صنعت می باشد. دریاهای افغانستان دارای آبهای شیرین می‌باشد. در صورت ساختن حوضهای بزرگ تربیه ماهی درکنار دریاها به بیشترین افراد کشور کار و میلیونها دالر عواید نیز بدست خواهد آمد.

در بارهٔ اهمیت گوشت ماهی بطور خلاصه گفته می‌توانیم که :

۱- پروتین که ازگوشت ماهی بدست می اید نسبت به پروتین که ازنباتات بدست می اید اقتصادی میباشد.

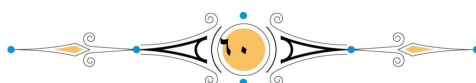
۲- گوشت ماهی دارای جنسیت عالی بوده و دارای ۶۰ فیصدپروتین درجه اول می باشد.

۳- گوشت ماهی ازنقطه نظرویتامین هاو موادمعدنی غنی میباشد.

۴- پرورش ماهی یک فرد رامیتواند درپهلوی سایرمصروفیت های زراعتی درمناطق پُرآب به پیش ببرد.

۵- پرورش ماهی به مقایسه سایرحیوانات در مناطق مختلف اقلیمی زیادترامکان پذیراست.

۶- گوشت ماهی به نسبت گوشت سایرحیوانات یک غذای مکمل راتشکیل میدهد که برای صحت فامیل هاضروری محسوب میشود.

درس(سی ویکم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	اهمیت صنایع
هدف کلی	شاگردان با اهمیت صنایع آشنا شوند.
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • به انواع صنایع آشنا شوند. • انواع صنایع را از هم تفکیک کرده بتوانند. • متیقن شوند، که در تولیدات صنعتی، مواد خام آن نقش زیاد دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما صنایع چه اهمیت دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته بنویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد، تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت صنایع ماشینی بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - شاگردان به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- صنعت یک فعالیت تولیدی است، که توسط دست و یا ماشین صورت می‌گیرد.
۲- صنایع ماشینی در وقت کم مقدار زیاد مواد خام را تغییر شکل داده کیفیت وارزش آن را بالا می برد.
۳- مواد خام صنعتی عبارت است از : آهن، مس، پنبه، پشم و غیره .

معلومات اضافی

اهمیت صنایع

تمام فعّالیّت‌های اقتصادی که با تولید کالا و خدمات با استفاده از ماشین‌آلات و تجهیزات ساخته دست بشر سروکار دارند ، در کل فعّالیّت‌های مشابه را شامل می‌شود.

صنعت معمولاً شامل تولید موادخام، تغییر شکل دادن آن، اتصال قطعات تغییر شکل یافته به یکدیگر به منظور تولید یک قطعه مشخص و درنهایت مونتاژ این قطعات در جهت آماده نمودن تولید نهایی می باشد.
با توجّه به مشابهت‌هایی که از لحاظ تولید محصولات، شیوهٔ بازاریابی، شیوهٔ مدیریّت، حجم سرمایه، نوع ماشین‌آلات مورد استفاده، نوع موادّ اوّلیّهٔ ضروری و غیره میان گروه‌های گوناگون صنعت وجود دارند، صنعت را می‌توان از جنبه‌های گوناگون قرار ذیل تقسیم‌بندی کرد:
صنایع سنگین و سبک، صنایع متمرکز و نا متمرکز، صنایع جهانی، صنایع محلّی.
صنایع دارای اهمیت زیاد می باشد چنانکه مواد خام که به پخته تبدیل می‌گردد و از آن درکارخانه ها چیز های مورد ضرورت ساخته و تولید می‌گردد. برعلاوه اینکه نیازمندی های مردم را رفع می نمایند باعث ایجاد شرایط بهتر کار برای مردم و انکشاف اقتصادی کشور می‌گردد.

درس(سی دوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	صنایع دستی
هدف کلی	**شاگردان را جع به صنایع دستی معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • صنایع دستی کشور را بدانند • انواع صنایع دستی را بشناسند و از هم تفکیک کرده بتوانند. • متیقن شوند که صنایع دستی در اقتصاد خانواده ها رول زیاد دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- چه فکر می‌کنید صنایع دستی در اقتصاد خانواده چه اهمیت دارد؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت صنایع دستی بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	
- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- اکثرا مواد خام صنایع دستی از زراعت و مالداری به دست می‌آید زیرا مواد خام صنایع دستی از نباتاتی مانند پنبه، کتان و از محصولات حیوانی چون پوست، پشم ، ابریشم و امثال آن به دست می آید.
۲- صنایع دستی با زراعت و مالداری ارتباط نزدیک دارد بخاطر اینکه تمام مواد خام آن از زراعت و مالداری به دست می آید.
۳- انواع صنایع دستی عبارت است از: صنعت نساجی، دوخت، پشمینه بافی، رسینده‌گی، چرم گری، نجاری، مس گری، آهن گری ، زرگری و حکاکی.

معلومات اضافی

صنایع دستی

در افغانستان از زمان های قدیم مروج بوده که توسط دستگاه ها یا کار گاه های ساده و بسیط تولید می‌گردید از قبیل نساجی (بافنده‌گی) صنعت دوخت ، صنعت پشم بافی، صنعت چرمگری و غیره . صنایع خفیفه با زراعت و مالداری ارتباط نزدیک دارد. زیرا اکثر مواد نساجی از نباتات مانند پنبه ، کتان، کنف و غیره بدست می آید. چرم ، پوست، پشم و ابریشم از محصولات مالداری تولید می‌گردد.
صنایع دستی در جهان نسبت به تولیدات ماشینی ارزش زیاد دارد . از اینکه تولیدات صنایع در افغانستان بصورت نسبی حفظ گردیده نمایا نگر کلتور اصیل افغانی می باشد در خارج مشتریان زیاد دارد که سالانه یک مقدار زیاد آن از قبیل خامکدوزی، قالین ، گلیم و غیره به خارج صادر می‌شود.

درس(سی وسوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	قالین بافی
هدف کلی	**شاگردان راجع به قالین بافی معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بدانند که قالین چگونه بافته می‌شود. • انواع قالین را نام گرفته بتوانند. • متیقن شوند که انکشاف صنایع دستی در اقتصاد ما اهمیت زیاد دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما توسعه صنعت قالین بافی در اقتصاد کشور ما چه تاثیر دارد. - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت اقتصادی قالین باهم بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. -به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- قالین های مشهور ما عبارت از قالین آقچه یی، دولت آبادی، کندزی، مروی یا موری، قزل ایاقی، بلوچی و غیره می باشند.

۲- قالین های افغانی از حیث جنسیت ، دوام ، رنگ و دیزاین شهرت جهانی دارد ، هر قدر استفاده شود به همان اندازه قیمت آن بالا می رود.

۳- قالین های افغانی در داخل و خارج کشور خریداران زیاد دارد و بیشتر در مارکیت های اروپایی و امریکایی صادر می‌شود.

معلومات اضافی

قالین بافی

صنعت قالین بافی در افغانستان سابقهٔ طولانی دارد. قالین بافی از جمله صنایع مهم کشور به شمار می رود قالین افغانی توسط دستگاه ها ی بسیار ساده بافته می‌شود و از رنگ های طبیعی و پشم که از طریق مالداری به دست می آید در آن به کار برده می‌شود. قالین افغانی از حیث جنسیت دوام، رنگ و دیزاین شهرت جهانی داشته گرچه امروز در بسیاری از ممالک قالین ذریعه ماشین تولید می‌گردد اما قالین افغانی در داخل و خارج مشتریان زیاد دارد که سالانه یک اندازه آن به خارج صادر می‌گردد.

درس(سی وچهارم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	چرم گری
هدف کلی	**شاگردان راجع به چرم گری معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بدانند که چرم چگونه به دست می آید. • از چرم بعضی چیز ها را تهیه کرده بتوانند. • به تهیه نمودن چرم علاقمند شوند
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما رشد و توسعه صنعت چرمگری در اقتصاد خانواده و جامعه چه تاثیر دارد؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	۴۵ دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت اقتصادی چرمگری باهم بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- صنعت چرمگری و بوت دوزی از جمله صنایع دستی بوده که از قدیم در کشور ما مروج است
۲- از چرم انواع مختلف بوت، جمپر، بکس، دستکول و غیره می سازند.
۳- از چرم برای حیوانات زین، تنگ، لگام و افسار می سازند.

معلومات اضافی

چرم گری

چرم از محصولات مالداری به دست می‌آید پوست حیوانات بعد از مرحله (آش دادن) آماده استفاده می‌گردد که بنام چرمگری یا دباغی نیز یاد می‌گردد درصنایع خفیفه از چرم انواع مختلف اشیای مورد ضرورت مردم ساخته می‌شود که مهمترین آن عبارت اند از: بوت، کمربند، بالاپوش، جمپر و بکس های سفری. صنایع چرمگری در اقتصاد فامیلی و اقتصاد ملی رول مهم دارد و تولید این صنعت در کشور ما انکشاف کرده بود که در دستگاه های بزرگ و کوچک صورت می‌گرفت اما امروز نسبت تقلیل مالداری و رقابت تولیدات خارجی به رکود مواجه گردیده است.

درس(سی وپنجم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	خامک دوزی
هدف کلی	شاگردان راجع به خامک دوزی معلومات حاصل نمایند.
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • به خامکدوزی آشنا شوند. • انواع خامک دوزی را تشخیص کرده بتوانند. • به ارزش صنعت خامک دوزی پی برده به آن علاقه مند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما صنعت خامکدوزی در اقتصاد خانواده و جامعه چه اهمیت دارد؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	۴۵ دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به انواع خامکدوزی باهم بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- صنعت خامک دوزی انواع مختلف دارد؛ مانند: کلاه دوزی ، یخن دوزی، دستمال دوزی، پرده دوزی، چادر دوزی، پاچه دوزی، سرمیزی دوزی، چرمه دوزی، گراف دوزی و غیره می باشد.
۲- صنعت خامکدوزی مانند صنایع دیگر با ارزش بوده که رشد و توسعه آن باعث تقویه اقتصاد خانواده و کشور می‌گردد.
۳- صنعت خامکدوزی هم با دست و هم به وسیله ماشین های گل دوزی صورت می گیرد.

معلومات اضافی

خامک دوزی

خامکدوزی از جمله صنایع دستی سوزن دوزی بشمار می‌رود که در اکثر فامیل ها تهیه می‌گردد و در داخل و خارج کشور ما مشتریان زیاد دارد. این صنعت دارای انواع مختلف می باشد که عبارت انداز: کلاه دوزی، یخن دوزی، دستمال دوزی، دهن پاچه ها، چادرهای مردانه (پتوها) سرمیزی ها و سربکسی ها بصورت هشت برگ، پسته گل و غیره دو خته می‌شود که به خارج و داخل کشور به فروش می‌رسد.
برعلاوه خامکدوزی، چرمه دوزی، گراف دوزی نیز در کشور ما مروج است. پیراهن ها وواسکت های چرمه دوزی که به وسیله زنان و مردان دوخته می‌شود در داخل و خارج کشور خریداران زیاد دارد.

درس(سی وششم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
عنوان درس	**صنایع ماشینی**
هدف کلی	**شاگردان را جع به صنایع ماشینی معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • به صنایع ماشینی آشنایی حاصل نمایند. • انواع صنایع ماشینی را نام گرفته بتوانند. • به تولیدات بیشتر و سریع تر صنایع ماشینی پی ببرنند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	**فعالیت های شاگردان**	**وقت**
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما کدام محصولات ماشینی در کشور ما تولید می‌شود؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به انواع تولیدات ماشینی در کشور باهم بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. -به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- خصوصیات صنایع ماشینی اینست که در وقت کم بیشترین مواد خام صنعتی را تغییر مثمر داده آن را آماده استفادهٔ مردم می‌سازد

۲- در کشور ما (۹) پارک صنعتی ساخته شده که درآن (۵۸) شرکت تولیدی فعالیت دارد و برای هزاران هموطن ما شرایط کار مساعد گردیده است.

۳- انواع محصولات ماشینی کشور ما عبارت از صنایع استخراج معادن ، صنایع کیمیایی ، صنایع سبک تولیدات پشمی و نخی، صنایع مواد غذایی، کشمش پاکی، نمک طعام، یخ، کوک، فانتا، روغن نباتی، محصولات نان، شیرینی و غیره می باشد.

معلومات اضافی

صنایع ماشینی

برای اولین بار در زمان امیر شیر علی خان مطبعه لیتو گرافی ، کارخانه توپ ریزی ، تفنگ سازی و باروت سازی ساخته شد. تولید سالانه ماشین خانه کابل بر طبق احصایه افغانستان در مسیر تاریخ یکصدو چهار توپ جلوپر و دنباله پر صحرا ، توپ طاهری ، توپ بزرگ استحکام قلعه ، ماشیندار و ۲۵۰۰ تفنگ نوع هنری مارتین ، تفنگ ۳۰۳ بور، تفنگ بغل پر ، تفنگ ۱۲ تکه ، تفنگ پنج تکه، جاغردار، تفنگ دومیله شکاری ، خنجر ، کارد، چاقو، باروت، کارتوس ، پتاقی، تفنگ فیوز برنجی بود. در زمان تجاوز دوم انگلیس بالای افغانستان در پهلوی و یران نمودن بالاحصار ، ماشین خانه که اولین بنیاد ماشینی نظامی و اقتصادی افغانستان بود ویران شد.

بعداً امیر عبدالرحمن خان ماشین خانه را ترمیم و احیا نمود و به همین منظور در سال ۱۸۸۶م به مشوره انجنیرفرانسوی به نام شوم کر یشگر یک فابریکه که به واسطه بخار کار می کرد خریداری نمود و به کابل انتقال داد و در همان ماشین خانه قبلی در باغ علم گنج تهداب گذاری کرد که امروز بنام فابریکه حربی مشهور است.

درس(سی وهفتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**کار خانهٔ نساجی و بافنده‌گی**
هدف کلی	**شاگردان با نساجی و بافنده‌گی معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با فابریکه های بافنده گی به طور نسبی آشنا شوند. • انواع مختلف صنایع بافنده گی را از هم فرق کرده بتوانند. • متیقن شوند که نساجی و با فنده گی در اقتصاد ما رول زیاد دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما در کشور ما کدام صنعت بیشتر رشد کرده است؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به صنعت بافنده گی بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- کارخانه نساجی یا بافنده‌گی جایی است که درآن پارچه های نخی، پشمی، سندی و ابرشیمی تولید و بافته می‌شود.

۲- در کارخانه بافنده‌گی و نساجی پارچه های نخی، پشمی سندی، ابرشیمی و غیره بافته می‌شود.

۳- بافنده گی برای مردم و کشور فایده های زیاد دارد زیرا از یکطرف تولیدات داخلی رشد کرده و از طرف دیگر شغل و کار برای مردم ایجاد میشود؛ همچنان اقتصاد کشور را بالا برده از واردات پارچه های خارجی جلوگیری میشود.

معلومات اضافی

صنعت نساجی

فابریکه های نساجی و بافنده گی از جمله صنایع خفیفه بشمار میرود که این صنعت در افغانستان قبل از جنگ های داخلی خیلی انکشاف کرده بود، موادی که در فابریکه های بافنده‌گی یا نساجی بکار برده می‌شود از جمله محصولات زراعتی مانند پنبه (پخته)، کنف، پشم و ابریشم که مربوط مالداری می‌شود می‌باشد. نخست از آنها تار یانخ ریشیده شده بعداً توسط ماشین ها تکه بافته می‌شود برای اینکه تکه های تولید شده محکم و بادوام باشد در این او اخر از موادی که صنایع پتروشیمی به دست می‌آید؛ مانند: تترون، نایلون با تاریا نخ مخلوط می‌گردد. قبلاً در افغانستان صنایع نساجی و جود داشت و انواع پارچه ها تولید می گردید که حتی یک مقدار آن به خارج هم صادر می گردید.

درس(سی وهشتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**صنعت دواسازی**
هدف کلی	**شاگردان با صنعت دواسازی معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • صنعت دواسازی را بدانند. • انواع دواها را تشخیص کرده بتوانند. • متیقن شود که باید ادویه به مشوره داکتران متخصص استعمال گردد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سؤال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به نظر شما صنعت دواسازی چه اهمیت دارد؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به انواع دواها بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	
- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- دوا مقداری از مواد کیمیایی است، که به اساس وزن بدن و عمر برای مدت معین توسط داکتران متخصص برای مریضان توصیه می‌شود.
۲- شرکت هوخست در کشور ما دوای با کیفیت تولید می‌کند. که به همکاری کشور آلمان در شهر کابل تأسیس شده است.
۳- مردم کشور ما از زمان های قدیم تا امروز برای تداوی مریضی های خویش با مشوره اشخاص با تجربه از بته های طبی و میوه ها به حیث دوا استفاده می‌کنند.

معلومات اضافی

صنعت دواسازی

فابریکه دارو سازی هو خست بعد از شانزده سال فعالیت های خود را بنام (هوخ فارما) در کابل از سرگرفته و تولید دارو را آغاز کرده است . این کار خانه با ۱۵ فیصد سهم دولتی و ۸۵ فیصد سهم سرمایه گذاری خصوصی آغاز به کار کرده است.

و در حال حاضر اعلام شده که این کار خانه دارو سازی بیست نوع دارو تولید می‌کند. کار خانه هوخست با سابقه کار بیش از بیست سال به سبب تولید دارو های با کیفیت خوب در گذشته شهرت خوبی در افغانستان و کشور های همسایه داشت.

درس(سی ونهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**فابریکه های سمنت سازی**
هدف کلی	**شاگردان راجع به فابریکه های سمنت سازی معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با صنعت سمنت سازی اشنا شوند. • اهمیت فابریکه های سمنت را بشناسند. • متیقن شوند که تولیدات سمنت برای آبادی کشور مواد ضروری می‌باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می کند. -به نظر شما در کشور ما چند فابریکه سمنت وجود دارد؟ -درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به موارد استفادۀ از سمنت بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنی کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند..	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- فابریکهٔ سمنت غوری در شهر پلخمری ولایت بغلان موقعیت دارد.
۲- قابریکهٔ سمنت غوری به همکاری تخنیکی و اقتصادر کشور سابق چکوسلواکیا اعمار گردیده بود.
۳- در کشور ما سه فابریکهٔ سمنت وجود دارد. فابریکهٔ سمنت غوری ، فابریکهٔ سمنت جبل السراج که باز سازی آن جریان داردو فابریکهٔ سمنت هرات که کار ساختمانی آن جریان دارد.

معلومات اضافی

فابریکه های سمنت سازی

مواد سنگی که سمنت از آن ساخته می‌شود معادن آن در طبیعت موجود می‌باشد که توسط ماشین بعد از طی مراحل به سمنت تبدیل می‌گردد. در موقع استفاده با آب و ریگ مخلوط می‌گردد بعد از اندک وقت جوش کرده و سخت می‌گردد و از آن در اعمار ساختمان ها مانند منازل، پل ها، بندها، ساختن سرک و غیره استفاده می‌گردد. قبلاً سمنت در افغانستان به پیمانه زیاد تولید می گردید که عبارت از فابریکه غوری و جبل‌السراج بوده که در اثر جنگ های اخیر غیرفعال گردید اما در این اواخر فابریکه سمنت غوری دوباره به فعالیت آغاز کرده است.

درس(چهلم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	صنایع ثقیله و خفیفه
هدف کلی	**شاگردان در باره صنایع ثقیله و خفیفه معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • شاگردان صنایع ثقیله و خفیفه را بدانند. • شاگردان صنایع ثقیله و خفیفه را تفکیک کرده بتوانند. • شاگردان متیقن شوند که صنایع ثقیله وخفیفه در اقتصاد کشور رول مؤثر دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به فکر شما تولیدات صنایع ثقیله و خفیفه کدام ها اند؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	۴۵ دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- شاگردان به عنوان درس جدید توجه می نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنی کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به انواع محصولات صنایع ثقیله و خفیفه بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- صنایع ثقیله یاسنگین عبارت از کار خانۀ تولید آهن، ماشین های سنگین و صنایع کیمیاوی بوده که مراحل مختلف تولیدی را سپری می‌کند.
۲- صنایع خفیفه یاسبک عبارت از صنایعی است که تولیدات آن کم وزن ، انتقال آن آسان و به طور مستقیم به بازار فروش انتقال می‌شود.
۳- در کشور ما یگانه کار خانه صنایع ثقیله کار خانه جنگلک کابل بود که با ذوب نمودن آهن مستعمل سامان آلات فلزی همه وسایل را تولید می کرد که در این او اخر با زسازی آن جریان دارد همچنان کار خانه جدید ذوب فلز مستعمل نیز در کشور فعالیت دارد که انواع گادر های مورد ضرورت هموطنان را تولید می‌کند.

معلومات اضافی

صنایع ثقیله و خفیفه

یکی از بخش های مهم اقتصاد هر کشور را بخش صنعت تشکیل میدهد صنایع و تولیدات در واقع آمیختن و ترکیب کردن مواد طبیعی جهت استفاده بهینه و کار از عوامل تولیدی با هدف ایجاد رفاه و آسایش جامعه می باشد . هرچه بخش صنعت پیشرفته تر و کارا تر باشد ، کشور پیشرفته و در آمد ملی و سرانه به موازات آن بالاتر و دسترسی به امکانات صحی ، فرهنگی و آموزشی بیش تر خواهد بود.

درس(چهل ویکم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	فلزات سیاه ورنگه
هدف کلی	**شاگردان در باره فلزات سیاه ورنگه معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • فلزات سیاه ورنگه رابشناسند. • فلزات سیاه ورنگه را تفکیک کرده بتوانند. • متیقن شوند که صنایع سیاه و رنگه در اقتصاد کشور نقش عمده دارد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
- به فکر شما، درکشور ما از فلزات سیاه ورنگه چه استفاده می‌شود.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اهمیت فلزات سیاه ورنگه بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- بزرگترین معدن آهن کشور در ولایت بامیان معدن آهن حاجیگک می باشد که معدن آن دارای جنسیت عالی و مقدار فراوان است.
۲- در کشور ما معادن فلزات رنگه مانند مس ، المونیم ، نقره، طلا، نکل ، قلعی ، سرب و غیره وجود دارد.
۳- مس عینک در ولایت لوگر موقعیت دارد که از جمله خوبترین و بزرگترین معدن مس در جهان به شمار می رود.

معلومات اضافی

فلزات سیاه ورنگه

فلزات سیاه والیاژ دهنده (باهم آمیز) عبارت از آهن ، منگنیز، کروم، تیتان، و نادیم، نکل، کوبالت، و لفرام و غیره می باشند.

- فلزات رنگه عبارت از المونیم ، مس ، سرب، جست، قلعی، سرمه، بسیموت و جیوه می‌باشند. فلزات نجیبه عبارت از طلا، نقره، فلزات گروپ پلاتین، پلادیم ، ایریدیم، رودیم، روتینیم، و او سمیم می باشند.

در صنعت فلز کاری علاوه بر ظرافت دادن مقاومت به فلزات خیلی مهم اند بدین لحاظ برای ازدیاد مقاومت یک فلز از فلزات دیگر مقاوم استفاده می نمایند.

این صنعت توسط دست هم صورت می گیرد که بنام صنایع فلزی دستی یاد می‌شود. رشته تراشکاری فلزکاری در صنایع خفیفه و ظریفه بکار میرود بخصوص در فلزکاری طلا، مس و نقره این رشته ها معروف اند.

درس(چهل ودوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	نجاری و حجاری
هدف کلی	**شاگردان در باره نجاری و حجاری معلومات حاصل نمایند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بدانند که از چوب و سنگ چه چیز ها ساخته می‌شود. • از چوب و سنگ بعضی چیز ها ساخته بتوانند. • متیقن شوند که از نجاری و حجاری در تمام ساختمان ها استفاده صورت می گیرد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما از چوب و سنگ درکدام موارد استفاده صورت می‌گیرد. - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به صنایع نجاری و حجاری بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- نجاران از چوب و سایلی مانند: صندوق، دروازه، کلکین، میز، چوکی، الماری و غیره ساخته وتزبین می‌کنند.
۲- در صنایع چوب ولایت نورستان مشهور است.
۳- سنگ تراشان ماهر از سنگ مرمر و رخام انواع مختلف سنگ های زینتی برای منازل و تعمیرات و انواع ظروف مانند: پیاله، گیلاس، چای میز و چوکی و غیره می سازند که در داخل و خارج کشور بازار خوب دارد.

معلومات اضافی

نجاری و حجاری

نجاری و حجاری (سنگ تراشی) در افغانستان از زمان های بسیار قدیم مروج می باشد. افغانستان با داشتن جنگلات در جنوب و شرق و چوب های مانند ارچه ، چهارمغز و سنگ های قشنگ رنگه و تولیدات نجاری و حجاری در داخل و خارج شهرت زیاد داشت و اکنون هم مردم برای رفع احتیاجات خود اشیای چوبی را مانند: کلکین دروازه، میز، چوکی والماری تولید می‌نمایند و در بخش حجاری نیز تولیدات دارد.

درس(چهل وسوم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**تجارت**
هدف کلی	**شاگردان راجع به تجارت کشور معلومات حاصل کند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم تجارت را بدانند. • با مهارت های تجارتی آشناشوند. • تجارت داخلی و خارجی را از هم تفکیک کنند . • متیقن شوند که تجارت کردن از نظر دین مقدس اسلام پیشهٔ حلال می باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح کند: - به نظر شما تجارت، در اقتصاد یک کشور چه نقش دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به تجارت بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- تجارت خرید و فروش اموال به مقصد حاصل کردن فایده می باشد.

۲- تجارت کشور ما بر محصولات زراعتی، تولیدات حیوانی، صنایع دستی استوار است.

۳- اقلام مهم صادراتی کشور عبارت اند از : میوه های تازه و خشک، نباتات طبی، پشم، پوست، پوست قره قل ، قالین و غیره می باشد.

معلومات اضافی

تجارت افغانستان

مردم برای رفع نیازمندی های خود مجبور اند اشیای تولیدی خود را به دیگران به فروش برسانند و در مقابل اشیای مورد نیاز خود را از دیگران بدست بیاورند با انجام این عمل داد و ستد و عرضه و تقاضا صورت میگیرد. بنابر آن تجارت عبارت از داد و ستد، عرضه و تقاضا می باشد. تجارت بر دو نوع می‌باشد تجارت داخلی و تجارت خارجی.

در تجارت داخلی خرید و فروش اشیا در داخل مملکت صورت می‌گیرد و در تجارت خارجی تولیدات اضافی به خارج صادر شده و در مقابل آن اشیای مورد ضرورت وارد می‌گردد. به هر اندازه که صادرات یک مملکت زیاد باشد آن مملکت دارای اقتصاد خوب و اسعار خارجی بیشتر داخل کشور می‌گردد در گذشته اقلام صادراتی افغانستان را محصولات زراعتی از قبیل میوه های تازه، خشک، بته های طبی و در بخش مالداری پوست قره قل، چرم، پشم، و رودۀ گوسفند تشکیل میداد که از این مدرک اسعار زیاد داخل افغانستان می‌گردید. اما نسبت جنگ ها، صادرات تقلیل یافته برخلاف در واردات افزودی بعمل آمده است.

درس(چهل وچهارم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	تجارت داخلی
هدف کلی	**شاگردان راجع به تجارت داخلی کشور معلومات حاصل کنند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • اقلام صادراتی و وارداتی کشور را از هم تفکیک کرده بتوانند. • شیوه های تجارت داخلی کشور را بدانند. • متیقن شوند که برای رشد صنایع ملی استفاده از تولیدات داخلی ضروری است.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از فعالیت مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح کند: -به نظر شما، تجارت داخلی چه نقش د راقتصاد کشور دارد؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به تجارت داخلی بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- تجارت داخلی نه تنها شهر ها را باهم وصل می‌کند ؛ بلکه روابط اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی میان اقوام و قبایل مختلف کشور را با هم پیوند می‌دهد.

۲- تجاران از دهات به شهر ها محصولات زراعتی، مالداری و صنایع دستی را انتقال می‌دهند و از شهر ها به دهات انواع محصولات مورد ضرورت آنها را انتقال می‌دهند .

۳- جواب ازاد است .

معلومات اضافی

تجارت داخلی افغانستان

تجارت داخلی عبارت از خرید و فروش محصولات زراعتی، مالداری و تولیدات صنعتی در داخل مملکت غرض رفع نیازمندی های مردم می باشد تجارت داخلی به وسیله تجار داخلی صورت می‌گیرد و زمینه سرمایه گذاری و ایجاد کار را مهیا می‌سازد و در بلند بردن اقتصاد ملی رول مهم دارد. تجارت داخلی نه تنها شهر ها و مردم را با یکدیگر نزدیک می‌سازد بلکه روابط فرهنگی را نیز بین مردم گسترش می‌دهد.

درس(چهل وپنجم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	تجارت خارجی
هدف کلی	**شاگردان راجع به تجارت خارجی معلومات حاصل کند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • به تاریخچه تجارت خارجی افغانستان آشنا شوند. • به تجارت خارجی کشور آشنا شوند. • راه های بهتر تجارت خارجی را بدانند. • بتوانند از راههای تجارتی کشور در زمانه های قدیم نام ببرند. • متیقن شوند که تجارت راه حلال معشیت می باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از فعالیت مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح کند:		۴۵ دقیقه
-به نظر شما، تجارت خارجی چه اهمیت دارد؟	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می نمایند.	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به تجارت خارجی بحث نمایند.	- به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	
- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند.	

- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی که در اخیر متن کتاب درسی موجود است وظیفه می‌دهد.	- به خلاصهٔ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- اقلام مهم صادراتی کشور عبارت است از : پنبه، میوه های خشک و تازه ،پشم، پوست، پوست قره قل، نباتات طبی، محصولات صنایع دستی و غیره می باشد.

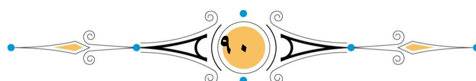
۲- ارسال کالاها یا اموال به کشورهای خارجی برای فروش و یا مبادله را صادرات گویند.

۳- برای محدود ساختن اموال وارداتی به داخل کشور باید تولیدات داخلی کشور افزایش یابد و هموطنان ما نیز از محصولات داخلی استفاده کنند.

معلومات اضافی

تجارت خارجی افغانستان (صادرات و واردات)

هرگاه در یک کشور محصولات زراعتی، مالداری و تولیدات صنعتی و معدنی به اندازه کافی تولید نگردد و احتیاجات داخلی را تکافو ننماید. کشور مذکور برای رفع احتیاجات خود مجبور است تا یک مقدار اشیای مورد ضرورت خود را از خارج وارد نماید که تورید اشیای مذکور عبارت از واردات می باشد. اما صدور اضافه محصولات و تولیدات به خارج کشور یک صادرات را تشکیل می‌دهد. در گذشته افغانستان یک مقدار صادرات به خارج داشت اما متأسفانه به اثر جنگ ها واردات زیاد شده اما صادرات به رکود مواجه گردیده است.

درس(چهل وششم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**بنادر ها کشورما**
هدف کلی	**شاگردان راجع بنادرها کشورما معلومات حاصل کند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم بنادر را بدانند. • به اهمیت بنادر کشور آشنایی حاصل نمایند. • موقعیت بنادر کشور را به روی نقشهٔ سیاسی کشور تثبیت کند. • متیقن شوند که بنادر راه قانونی صادرات و واردات کشور می باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از فعالیت مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح کند: - گاهی از کدام بندر کشور عبور کرده اید؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به بنادرها کشورما بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد.	- شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می نمایند. - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده ومطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند.	۴۵ دقیقه

	- به خلاصۀ درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	- درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی که در اخیر متن کتاب درسی موجود است وظیفه می‌دهد.

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- بندرهای افغانستان عبارت است از : حیرتان، اقینه، ای خانم، شیرخان، تورغندی، اسلام قلعه، زرنج، تورخم، غلام خان و سپین بولدک.

۲- بندر تورغندی بین کشور ما و کشور ترکمنستان در منطقۀ سرحدی ولایت هرات موقعیت دارد که کشور ما را با کشورهای آسیای مرکزی وصل می‌کند.

۳- بندر تورخم کشور ما را با کشور پاکستان و هندوستان از طریق خشکه وصل می‌کند و از طریق بندرکراچی و بحر هند با تمام کشور های ساحلی اروپایی، آسیایی، افریقایی، استرالیا و امریکا وصل می‌سازد، یعنی بندر مهم تجارتی کشور به شمار می رود.

معلومات اضافی

بندرها

۱- **بندرحیرتان:** حیرتان شهر کوچکی است که در سرحد بین ازبکستان و افغانستان در شمال ولایت بلخ در کنار دریای آمو واقع شده‌است. یکی از بندرگاه‌های مهم تجارتی افغانستان بشمار می رود.

۲- بندر آقینه: این بندر، در ولسوالی اندخوی فاریاب و در سرحد با ترکمنستان واقع بوده و اموال تجارتی از کشورهای آسیای میانه، کشور های اروپایی، ایران و چین وارد می‌گردد.

۳- **بندر آی خانم:** کارساخت تاسیسات گمرکی بندر آی خانم در ولسوالی دشت قلعه ولایت تخار در منطقۀ که دریا های آمو و کوکچه به هم وصل می‌شود به زودی آغاز خواهد شد. بندر تجارتی آی خانم از بندرهای مهم در شمال شرق افغانستان است.

۴- شیر خان بندر: این بندر درشمال افغانستان در ولایت کندز در کنار دریای آمو بین تاجیکستان و افغانستان قراردارد.

بندر شیرخان به نام شیر محمد ناشر از قبیله خروتی قوم غلجائی یکی از بزرگان و خانهای مشهور این قوم بود و در آبادی ولایت کندز خدمت زیاد کرده بود، نامیده شده است.

۵-بندر تورغندی: این بندر افغانستان را با ترکمنستان وصل می‌کند. بندر تورغندی در اواخر دوره ظاهر شاه به شکل ابتدائی تاسیس شده است.

۶-بندر اسلام قلعه: در ولایت هرات مربوط ولسوالی کهسان در نقطه صفری سرحدی افغانستان و ایران است.

۷-**بندر ابونصر فراهی:** در ولایت فراه می باشد.

۸- **بندرپل ابریشم نیمروز:** در ولایت نیمروز کشور افغانستان موقعیت دارد.

۹-**سپین‌بولدک:** سبین بولدک شهر سرحدی است که در جنوب ولایت قندهار افغانستان در شمال کویته پاکستان واقع است..

۱۰-بندر غلام خان: در ولایت خوست موقعیت دارد.

۱۱-بندر تورخم: بندر سرحدی تورخم و سپین بولدک هر دو از مهمترین مسیر ترانزیت مال التجاره بین افغانستان و پاکستان است.

درس(چهل هفتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	محیط زیست
هدف کلی	شاگردان با محیط زیست آشنا شوند.
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم محیط زیست را بدانند. • فواید حفظ محیط زیست را بیان کرده بتوانند. • با پاکی محیط زیست علاقمند شوند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی به منظور ایجاد انگیزه سوال زیر را طرح می‌نماید: - به نظر شما چرا انسان ها برای پاک نگهداشتن محیط زیست خود تلاش می‌کنند - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده ،لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به پاکی و نظافت محیط زیست بحث نمایند.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- محیط زیست به همه جاهای که درآن زندگی جریان دارد گفته می‌شود.
۲- محیط زیست نا پاک سبب امراض گوناگون می شوند.
۳- مواد فاضله،دودها ،گرد وخاک زباله های مختلف، سبب ناپاکی وآلودگی محیط زیست وامراض گوناگون می شوند.

معلومات اضافی برای معلم محترم

محیط زیست

محیط زیست، محل زیست موجودات زنده را گویند که در برگیرندۀ اجسام حیه و غیرحیه می باشد، که در پیرامون او قرار دارد و بالایش به نحوی تأثیر می گذارد.

انواع محیط زیست

۱- **محیط طبیعی:** محیط هایی را می توان طبیعی خواند که دست بشر در آن دخالت نکرده باشد و در آن جریان های طبیعی غالب بوده مانند: جنگلها، دشت ها، کوهها، علفزارها، دریاها، خلیج ها، تالابها، بحیره ها و اشجار همه و همه محیط های طبیعی اند، به شرطی که مداخلۀ انسانها ماهیت اصلی آنها را دگرگون نکرده باشد.

۲-**محیط غیر طبیعی:** محیطی که در اثر مداخلۀ انسان ماهیت طبیعی خود را از دست داده به اساس تفکر و فرهنگ انسان تغییر حالت یافته باشد، محیط مصنوعی خوانده می‌شود. مداخلۀ بشر می‌تواند ویرانگر یا سازنده باشد، قطع جنگلات از بین بردن چراگاهها و ساحات سبزطبیعت به منظور ایجاد مناطق مسکونی و یا به منظور استفاده از چوب جنگلها همه در زمرۀ مداخلۀ ویرانگر محیط به شما می‌رود، در حالی که تبدیل مناطق خشک و سوزان و بی آب و علف از راه تمدید کانالها، آب و آبیاری آن و تبدیل آن به فارمهای زراعتی، باغها و مناطق سرسبز در جملۀ فعالیت سازندۀ بشر به حساب می آید. به هر اندازه که مداخله بشر در محیط زیست بیشتر شود به همان اندازه محیط و ضعیت طبیعی خود را از دست می‌دهد. امروز بخش اعظم مداخلات بشر در محیط، به زیان زنده جانها تمام می‌شود.

درس(چهل هشتم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	اقلیم
هدف کلی	**شاگردان راجع به اقلیم معلومات حاصل کنند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • عوامل اقلیم را تعریف کرده بتوانند. • به روی نقشهٔ اقلیمی مناطق مختلف اقلیمی جهان را از هم تفکیک کنند. • علت تغییر مناطق اقلیمی مختلف را توضیح کرده بتواند. • شاگردان متیقن شوند که هر منطقهٔ اقلیمی دارای نباتات و حیوانات خاص می باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممًد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح می‌نماید:		۴۵ دقیقه
-به نظر شما، آب و هوای محل زنده‌گی شما چگونه است؟	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	

- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اقلیم بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به گروه ها تقسیم شده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- اقلیم مطالعهٔ اوسط تغیرات هوا از قبیل درجهٔ حرارت، بارنده‌گی، رطوبت و غیره در یک دورهٔ طولانی بیش از سی سال می باشد.

۲- د ر جهان انواع اقلیم ها مانند: معتدله، صحرایی، نیمه صحرایی، کوهستانی، قطبی، مدیترانه یی و غیره می‌باشد.

۳- اقلیم صحرایی در طول سال گرم و خشک و تقریباً بدون باران می باشد.

معلومات اضافی

اقلیم

اقلیم عبارت از مطالعهٔ حد وسطی آب و هوای یک منطقه است؛مانند: حرارت، رطوبت، فشارهوا، جریانات باد و باران و غیره حوادث جوی که در بیش از سی سال تکرار شود. اقلیم بالای چگونه‌گی نباتات، حیوانات و همچنان بر فعالیت های روزمره اقتصادی انسانها، حتی فرهنگ، سویه مادی، رنگ، جلد و ساختمان فیزیکی تاثیرات فوق العاده دارد. هدف اساسی اقلیم تمایل شعاع آفتاب است که در مناطق مختلف، در اوقات جداگانه و در هر فصل های به زوایای مختلف و میلان های جداگانه برزمین می تابد.

درس(چهل نهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**اقلیم افغانستان**
هدف کلی	**شاگردان راجع به اقلیم افغانستان معلومات حاصل کنند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • عامل تغییر اقلیمی کشور را گفته بتوانند. • به روی نقشهٔ اقلیمی مناطق مختلف اقلیمی کشور را از هم تفکیک کنند. • علت تغییر اقلیمی در چهار فصل را توضیح کرده بتوانند. • متیقن شوند که هر منطقهٔ اقلیمی دارای نباتات و حیوانات خاص می باشد.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح می‌کند:		۴۵ دقیقه
-فکر کنید، منطقهٔ شما دارای کدام نوع اقلیم است؟	-شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند.	
- عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد.	- به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند	
- متن درس را به صدای بلند می خواند.	- به دقت گوش می‌دهند.	
- بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	
- لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید.	- لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند.	
- معلم درس را تشریح می نماید.	- به دقت گوش میدهند.	
- از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	- مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	

- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع به اقلیم افغانستان بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به گروه ها تقسیم شده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- ولایات کنر، لغمان و ننگرهار دارای اقلیم مدیترانه‌یی می باشند.
۲- مناطق جنوب غرب کشورمانند: فراه، لشکر گاه و نیمروز دارای اقلیم صحرایی می باشند.
۳- تابستان گرم و خشک و زمستان سرد و پرّ برف از خصوصیات مناطق نیمه صحرایی می باشد.

معلومات اضافی

اقلیم صحرایی

در جنوب غرب کشورمثل: گرشک، نیمروز و جنوب ولایت فراه می باشد. بارنده‌گی در نواحی بسیار کم است، تفاوت حرارت شب و روز بسیار زیاد است یعنی روز بسیار گرم و شب سرد می باشد. و گرمی زیاد و بارنده گی کم از خصوصیات آن است.

اقلیم کوهستانی

ازارتفاع در تغییر اقلیم تاثیر زیاد دارد. که همین عامل سبب اقلیم کوهستانی شده است. ازاینکه حرارت هوا در هر هزارمتر ارتفاع در حدود شش درجه کاهش می‌یابد. هوا سرد و اندازه برف و باران بیشتر می‌گردد. مناطق مرکزی کشور و هندوکش دارای اقلیم کوهستانی می باشد.

اقلیم مونسونی

بعضی مناطق کشور مانند: پکتیا، خوست دارای اقلیم مونسونی می‌باشد، در این مناطق در تابستان باران می بارد. هوای مرطوب این نواحی مساعد ترین منطقه برای رشد درخت ها ی ارچه ، بلوط و جلغوره می‌باشد. این مناطق تحت تاثیر بادهای مرطوب بحر هند در موسم تابستان قرار می‌گیرد که سبب بارنده‌گی می‌شود.

اقلیم ستیپی: در این مناطق بارنده‌گی بیشتر در موسم زمستان صورت می گیرد. در این مناطق علفزارها خوب نشو نما دارند. در این اقلیم در ولایات بغلان، کندز، فاریاب، پروان، غزنی، کاپیسا، کابل و هرات شامل است.

اقلیم تندرا : مناطق که ساحه رشد جنگل ها ودرخت ها در آن به پایان رسیده و نباتات به شکل علف و بته در آن روییده باشند. در این مناطق برف زیاد باریده وزمستان بسیارسرد و طولانی و تابستان معتدل و کوتاه است مانند : پامیر در بدخشان، نقاط مرتفع هندوکش و ناور غزنی.

درس(پنجاهم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**تولید برق**
هدف کلی	**شاگردان در باره برق معلومات حاصل کند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • برق را تعریف کرده بتواند. • به روی نقشهٔ طبیعی موقعیت بندها را بالای دریاهای کشور نشان دهند. • متیقن شوند، که کشور ما کوهستانی است و برای تولید هزاران کیلو وات انرژی برق آبی مساعد می‌باشد. که نه تنها انرژی مورد ضرورت داخلی را مرفوع ساخته می‌تواند، بلکه به کشور صادر کنندهٔ انرژی برقی نیز تبدیل شده می‌تواند.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممًد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح می‌کند: - چه فکر می کنید، برق چگونه تولید می‌شود؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند.	-شاگردان جواب های گوناگون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند.	۴۵ دقیقه

- شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع تولید برق بحث نمایند. - جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به گروه ها تقسیم شده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند. - به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

۱- مردم ما از زمانه های قدیم از قوه آبی برای فعال ساختن اسیاب ها، پایکوب و با نصب توربین ها برای تولید برق استفاده می نمودند.

۲- از آب برعلاوۀ نوشیدن، برای زراعت، تولید انرژی برقی، برای سرد ساختن ماشین های صنعتی و حمل و نقل استفاده شده می‌تواند .

۳- آب دریاهای که به نشیب تند درجریان می باشد، با ساختن بندها و نصب توربین های تولید برقی می‌توان از انرژی برقی ان استفاده نمود.

معلومات اضافی

هدف از احداث

– اهداف ساخت یک بند می‌توانند متفاوت باشند طوری که بسیاری از بند ها بیشتر، از یک هدف را دارا می باشد این اهداف می‌توانند شامل آبیاری یا تأمین آب مناطق شهری یا زمین‌های زراعتی، تولید انرژی الکتریکی، ایجاد منطقۀ تفریحی، کنترول سیل، پرورش ماهی وغیره باشند.

- درسالهای قبل از جنگ افغانستان ۷۳۷ میگاوات برق تولیدات داشت به اثر جنگهای تحمیلی به ۴۵۴ میگا وات تقلیل یافت. فعلاً افغانستان ۳۰۰-۲۵۰ میگاوات تولید و ۵۰۰ میگاوات آن برق وارداتی است.

- بندهای برقی که فعلاً فعال‌اند؛ عبارتند از: بند کجکی در ولایت هلمند ، بند برق ماهی پر ، بند برق سروبی، بند برق نغلو و بندبرق درونته در مسیر راه کابل - جلال آباد، پروژه بند برق سلما در ولایت هرات ، بند برق چک در ولایت میدان وردک ، بند برق جبل السراج در ولایت پروان و بند برق پلخمری می‌باشد، که این بند برق ۱۰ درصد برق افغانستان را تأمین می‌کند. درین اواخر یکتعداد پروژه ها نیز روی دست گرفته شده است. که نیازمندی های برق را تا اندازۀ حل خواهد کرد.

- در کشورما افغانستان نیز می توان بالای دریاهای کشور، که عموماً در مناطق کوهستانی جریان دارد و دارای نشیب بیشتر می‌باشد و به تاسیسات بندهای آبگردان بزرگ نیز ضرورت ندارد. از تأسیسات نیروگاه های برق آبی کوچک استفاده کرد. که به این طریق نیاز مندی های منطقوی را مرفوع ساخت واز واردکردن برق خارجی که بیشترین سرمایۀ کشورما از راه پرداخت قیمت آن به خارج انتقال میگردد، جلوگیری کرد.

درس(پنجاه ویکم)

زمان تدریس (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
عنوان درس	**معادن و ذخایر طبیعی افغانستان**
هدف کلی	**شاگردان در باره معادن و ذخایر طبیعی افغانستان معلومات حاصل کنند.**
اهداف دانشی، مهارتی و ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود، که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • معادن را تعریف کرده بتوانند. • به روی نقشهٔ اقتصادی کشور موقعیت معادن و ذخایر طبیعی کشور را نشان دهند. • متیقن شوند که کشورما نظر به تعداد ، مقدار وجنسیت معادن و ذخایر طبیعی از جملهٔ غنی ترین کشورهای جهان به شمار می رود.
روش های تدریس	فعالیت های گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
مواد درسی و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویرو غیره.
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان	وقت
- معلم محترم بعد از انجام فعالیت های مقدماتی جهت تولید انگیزه، سؤال زیر را طرح می‌کند: -به نظر شما، معادن مهم افغانستان کدام ها اند؟ - عنوان درس جدید را روی تخته می نویسد. - متن درس را به صدای بلند می خواند. - بعداً چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا درس را به صدای بلند بخوانند. - به شاگردان هدایت می‌دهد؛ تا متن درس را خاموشانه مطالعه کرده، لغات واصطلاحات را که نمی‌فهمند یادداشت نمایند. - لغات و اصطلاحات را که شاگردان نمی‌فهمند روی تخته نوشته و معنا می‌نماید. - معلم درس را تشریح می نماید. - از چند نفر شاگرد بخواهد تا درس را تشریح کنند. - شاگردان را به گروه ها تقسیم کرده، به آنها هدایت می دهد؛ تا راجع معادن و ذخایر طبیعی افغانستان بحث نمایند.	-شاگردان جواب های گوناکون می‌دهند. - به عنوان درس جدید توجه می‌نمایند - به دقت گوش می‌دهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - لغات و اصطلاحات را که معلم معنا کرده است از روی تخته در کتابچه‌های خود می‌نویسند. - به دقت گوش میدهند. - مطابق هدایت معلم عمل می‌کنند. - به گروه ها تقسیم شده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	۴۵ دقیقه

- جهت ارزیابی به سؤالات کتاب می‌پردازد. - درس را خلاصه کرده و کارخانه‌گی متن درس را وظیفه میدهد.	- به سؤالات متن درس جواب میدهند. - به خلاصه درس توجه کرده و مطابق هدایت معلم عمل می نمایند.	

جواب به سؤال‌های متن درس

- ذخایر نفت و گاز کشور در ولایات تخار، کندز، جورجان، فاریاب، بادغیس، هرات و در ولایات جنوب کشور تثبیت گردیده است.

۲- سنگ مر مر و رخام در جاغوری ولایت غزنی، ننگرهار، هلمند، کندهار، کابل، وردگ، در درۀ غوربند ولایت پروان و در دیگر مناطق کشور وجود دارد.

۳- از زغال سنگ برای تولید حرارت و گرما استفاده صورت می گیرد.

معلومات اضافی

معادن افغانستان

افغانستان از لحاظ داشتن ذخایر زیر زمینی کشور غنی می‌باشد؛ ولی از این منابع تاحال به صورت فنی استفاده بعمل نیامده در بعضی از مناطق از زمان های بسیار قدیم یکتعداد معادن به صورت غیرفنی استخراج گردیده است.

در افغانستان الی اکنون اضافه از۳۰۰معدن فلزات را کشف کرده اند. معادن فلزات در زیاده نقاط افغانستان وجود دارد، تا فعلاً ۱۲ معدن مس، چهار معدن طلا، پنج معدن نقره، معدن کروم در ۱۴ محل، سرب وجست در هشت محل، ۴ معدن مولی بودیم، ۷ معدن المونیم، ۸۹ معدن آهن با فیصدی سایر عناصر، معدن قلعی ونکل درین کشور کشف و مورد مطالعه قرار گرفته‌است.